

## VEJLEDTE OPLEVELSER

## Forklaringer og bemærkninger

Denne bog er delt i to dele. Den første, der hedder *Fortællinger*, er en samling af tolv historier og er den mest kompakte og komplekse del. Den anden, der bærer titlen *Leg med billeder*, består af ni beskrivelser, der er mere enkle (men også mere lette) end fortællingerne i den første del.

Dette materiale kan anskues ud fra forskellige synsvinkler. Den mest overfladiske viser en række korte fortællinger med lykkelig slutning. De har en let karakter af kladdeudkast, der laves som en form for øvelse og kun for »morskabs« skyld. På baggrund af denne betragtning drejer det sig om simple litterære øvelser.

En anden synsvinkel afslører dette værk som en række litterært underbyggede psykologiske øvelser. Dette forklares bedst i fodnoterne og de kommentarer, der er til sidst i bogen.

Vi kender fortællinger af enhver slags skrevet i første person. Denne »første person« er normalt ikke læseren men forfatteren. I denne bog retter Silo op på denne ældgamle mangel på høflighed ved at gøre stemningen i hver enkelt fortælling til en ramme, således at læseren kan udfylde scenen med sig selv og sine egne hændelser.

I tæt forbindelse med disse litterære øvelser fremstår i teksterne nogle stjerner, som markerer pauser og hjælper til mentalt at indføre de billeder, som omdanner den passive læser til aktør i og medforfatter til hver beskrivelse. Denne originalitet tillader samtidigt, at en person (idet han markerer de nævnte ophold) læser højt, og at tilhørerne forestiller sig deres egen litterære »knode«. Denne ting, som er grundtonen i disse beskrivelser, ville i andre mere konventionelle ødelægge ethvert handlingsforløb.

Det er vigtigt at huske, at læseren eller tilskueren (hvis det drejer sig om teater, film eller fjernsyn) i ethvert litterært værk kan identificere sig mere eller mindre med personerne, men kun idet han samtidigt eller senere indser, at der er forskel på aktøren, der optræder inde i værket og tilskueren, der står »uden for« produktionen, og som ikke er en anden end ham selv. I denne bog sker det modsatte; personen er tilskueren, aktøren og den, der oplever handlinger og følelser.

Hvad enten vi bryder os om disse oplevelser eller ej, må vi i det mindste erkende, at vi står over for et nyt litterært initiativ, og at dette utvivlsomt ikke sker hver dag.

J. Valinsky

## Første del: fortællinger

## ***I. Barnet***

Jeg går på landet. Det er morgen, meget tidligt. Mens jeg går fremad, føler jeg mig sikker og glad.

Jeg begynder at kunne skimte en bygning i gammel stil. Den ser ud til at være lavet af sten. Også taget, der er med dobbeltsidigt fald, er som af sten. Store marmorsøjler springer frem i forgrunden.

Jeg kommer til bygningen og ser en metaldør, der ser meget tung ud. Fra en af siderne kommer meget overraskende to vilde dyr, der springer mod mig. Heldigvis standses de ikke langt fra mig af nogle tykke spændte kæder.

Jeg kan ikke nå døren, uden at dyrene angriber mig. Så kaster jeg en bylt fyldt med mad hen til dem. Uhyrerne sluger maden og falder i søvn.

Jeg nærmer mig døren. Jeg undersøger den. Jeg kan ikke se nogen lås eller andet, der kan bruges til at åbne den. Jeg skubber imidlertid blidt, og den åbner sig med en århundrede gammel metallisk lyd.

Et meget langt og mildt oplyst værelse kommer til syne. Jeg kan ikke se enden på det. Til venstre og højre er der malerier, der når lige til gulvet. De er lige så store som personer. Hvert enkelt af dem viser forskellige scener. På det første, til venstre for mig, sidder en mand ved et bord, hvor der ligger spillekort, terninger og andre spillesager. Jeg iagttager den mærkelige hat, der dækker spillerens hoved.

Så forsøger jeg at røre billedet der, hvor hatten er, men der er ingen modstand ved berøringen, min arm går lige gennem billedet. Jeg fører benet og dernæst hele kroppen ind i billedet.

Spilleren løfter en hånd og udbryder: »Et øjeblik, De kan ikke komme ind uden at betale entré!«

Jeg gennemsøger mine klæder og tager en lille glaskugle frem, som jeg giver ham. Spilleren gør en bekræftende gestus, og jeg går forbi ham.

Jeg er i en forlystelsespark. Det er nat. Alle steder er der mekaniske spil fyldt med lys og bevægelse.... Men der er ingen mennesker. Dog opdager jeg tæt ved mig et barn på cirka ti år. Det står med ryggen til. Jeg nærmer mig, og da det vender sig om for at se på mig, ser jeg, at det er mig selv som barn. (\*)

Jeg spørger barnet, hvad det laver der, og det siger et eller andet om en uretfærdighed, der er begået mod det. Det giver sig til at græde, og jeg trøster det og lover at tage det med hen til forlystelserne. Det bliver ved med sin uretfærdighed. Så forsøger jeg, for at kunne forstå barnet, at erindre hvilken uretfærdighed, der blev begået mod mig, da jeg var i den alder. (\*)

Nu husker jeg det, og af en eller anden grund forstår jeg, at den ligner den, jeg lider under på det nuværende tidspunkt af mit liv. Jeg bliver ved med at tænke, men barnet fortsætter med at græde. (\*).

Så siger jeg: »Godt, jeg vil rette op på den uretfærdighed, man tilsyneladende begår mod mig. Derfor vil jeg begynde at være venlig over for de personer, der bringer mig i denne situation.« (\*)

Jeg ser, at barnet ler. Jeg kærtegner det og siger, at vi skal ses igen. Barnet tager afsked og går meget tilfreds sin vej.

Jeg går ud af parken forbi spilleren, der ser på mig ud af øjenkrogen. I det øjeblik berører jeg hans hat, og han blinker drilsk til mig med det ene øje.

Jeg går ud af billedet og befinder mig på ny i det aflange værelse. Så går jeg med langsomme skridt ud af døren.

Udenfor sover dyrene. Jeg går uden ængstelse ud mellem dem.

Den strålende dag tager imod mig. Jeg går syngende og fløjtende tilbage over den åbne mark med en følelse af at have forstået en situation, som havde trykket mig gennem lang tid. (\*).

## **II. Fjenden**

Jeg er i byens centrum på det tidspunkt, hvor der er mest travlhed. Køretøjer og mennesker bevæger sig fortravlet. Jeg bevæger mig også skyndsomt.

Pludselig lammes alt. Jeg er den eneste, der kan bevæge mig. Så undersøger jeg personerne. Jeg ser på en kvinde og dernæst en mand. Jeg går rundt om dem. Jeg går meget tæt på dem og studerer dem på tæt hold.

Dernæst går jeg op på taget af en bil, og derfra ser jeg mig omkring og konstaterer, at alt er roligt.

Jeg reflekterer et øjeblik og ser, at personerne, køretøjerne og alle former for ting står til min rådighed. Jeg giver mig straks til at gøre alt det, jeg har lyst til.

Jeg gør det så vildt, at jeg efter en tid er helt udmattet.

Jeg sidder og hviler mig, da jeg finder på nye aktiviteter. Således giver jeg mig på ny til at gøre, hvad der falder mig ind uden forbehold.

Men hvem ser jeg der! Ingen ringere end den person, med hvem jeg har flere mellemværender. Faktisk tror jeg, at det er den, der har skadet mig mest i hele mit liv....

Da tingene ikke kan blive ved med at være sådan, rører jeg straks ved min fjende og ser, at denne genvinder nogle af sine bevægelser. Vedkommende ser rædselsslagen på mig og forstår situationen, men personen er lammet og forsvarsløs. Derfor begynder jeg at sige denne alt det, jeg har lyst til og lover vedkommede øjeblikkelig hævn.

Jeg ved, at min fjende opfatter det hele, men denne kan ikke svare, så jeg begynder at minde personen om de situationer, hvor denne har skadet mig. (\*)

Mens jeg er travlt optaget med min fjende, kommer flere personer gående. De standser foran os og begynder at presse min fjende. Personen begynder mellem tårer at svare, at denne angrer alt det, denne har gjort. Personen beder om tilgivelse og lægger sig på knæ, mens de nyankomne bliver ved med at udspørge vedkommende. (\*)

Efter en tid erklærer de, at en så infam person ikke fortsat skal leve og dømmer vedkommende til døden.

De skal lige til at henrette personen, alt imens offeret beder om nåde. Så tilgiver jeg personen. Alle anerkender min beslutning. Dernæst går gruppen meget enig sin vej. Vi er på ny alene. Jeg benytter mig af situationen og personens tiltagende desperation til at fuldende min hævn.

Således slutter jeg med at sige og gøre alt det, jeg finder passende. (\*)

Himlen bliver pludselig mørk, og det begynder at regne voldsomt. Mens jeg leder efter et tilflugtssted bag en glasdør, ser jeg, at byen genvinder sit normale liv. Fodgængerne løber, køretøjerne kører forsigtigt mellem kaskader af vand og de orkanagtige vindstød. Det ene lyn efter det andet og kraftige tordenbrag danner ramme om scenen, mens jeg stadig kigger ud gennem glasdøren.

Jeg føler mig fuldstændig afslappet, ligesom tom, mens jeg iagttager uden at tænke.

I det øjeblik kommer min fjende, der søger ly for tordenvejret. Denne nærmer sig og siger: »Hvor er det heldigt, at vi er sammen i denne situation!«

Personen ser frygtsomt på mig. Jeg trøster vedkommende med et blidt klap, mens denne trækker på skuldrene. (\*)

Jeg begynder i mit indre at revidere den andens problemer.

Jeg ser personens vanskeligheder, nederlagene i dennes liv, dennes enorme frustrationer, dennes svagheder. (\*)

Jeg føler dette menneskes ensomhed, der våd og skælvende dækker sig ved min side. Han forekommer mig beskidt og ynkeligt forladt. (\*)

Så siger jeg i et øjeblik indfald af solidaritet til den anden, at jeg vil hjælpe vedkommende. Denne siger ikke et ord. Personen ser ned på sine hænder. Jeg bemærker, at den andens øjne sløres. (\*)

Det er holdt op med at regne. Jeg går ud på gaden og fylder mine lunger med den rene luft. Jeg går straks bort fra stedet.

### **III. Den store fejltagelse**

Jeg står foran en slags domstol. Der er helt stille i retssalen, der er fuld af mennesker. Overalt ser jeg alvorlige ansigter. Dommeren (der retter på sine briller) afbryder den enorme spænding, der er akkumuleret i forsamlingen, idet han tager et stykke papir og højtideligt erklærer: »Denne domstol dømmer anklagede til døden.«

Straks opstår der tumult. Nogle klapper, andre pifter. Jeg når at se en kvinde, der falder besvimmel om. Så lykkes det en funktionær at få ro i salen.

Dommeren fæstner sit dunkle blik på mig, samtidig med at han spørger: »Har De noget at sige?« Jeg svarer ja. Så går alle tilbage til deres pladser. Jeg beder straks om et glas vand, og efter nogen opstandelse i salen er der en, der rækker mig det. Jeg fører det op til munden og tager en slurk. Jeg slutter af med en højlydt og langtrukken gurglen. Derefter siger jeg: »Nu er jeg klar«.

En eller anden fra domstolen irettesætter mig strengt »Hvad skal det sige?!«.

Jeg svarer ham, at jo, nu er jeg klar. I alle fald siger jeg for at tilfredsstille ham, at vandet er meget godt, og hvem ville have troet det! og to eller tre andre høfligheder af samme skuffe...

Dommeren afslutter oplæsningen af papiret med ordene: »... følgelig, fuldbyrdes dommen i dag, idet han efterlades i ørkenen uden mad og vand. Frem for alt uden vand. Således har jeg bestemt!« Jeg svarer ham med høj stemme: »Hvordan har bestemt!« Dommeren bekræfter, idet han rynker brynene: »Det jeg har bestemt, har jeg bestemt!«

Kort tid efter befinder jeg mig midt i ørkenen i et køretøj eskorteret af to brandmænd. Vi standser et sted, og en af dem siger: »Stå ud!« Så står jeg ud.

Køretøjet vender om og kører tilbage af den vej, det er kommet. Jeg ser det blive mindre og mindre, mens det forsvinder mellem klitterne.

Solen er ved at gå ned, men den er stærk. Jeg begynder at føle mig meget tørstig. Jeg tager skjorten af og anbringer den på hovedet. Jeg undersøger omgivelserne. Jeg opdager en fordybning tæt på ved siden af nogle klitter. Jeg går derhen og sætter mig i den smule skygge, skrænten kaster.

Luften er i kraftig bevægelse, og en sky af sand rejser sig og formørker solen. Jeg rejser mig fra fordybningen, da jeg er bange for at blive begravet, hvis fænomenet skulle tage til. Sandpartiklerne slår mod mit afdækkede bryst som maskingeværsalver af glas. Lidt efter har vindens styrke kastet mig omkuld.

Stormvejret er holdt op, solen er gået ned. I halvmørket ser jeg foran mig en hvidlig halvkugle, der er stor som en bygning på flere etager. Jeg tror, det drejer sig om en luftspejling. Jeg rejser mig imidlertid op og går hen mod den. På meget kort afstand ser jeg, at strukturen er af et skinnende materiale, som glinsende plastik, måske pustet op med trykluft.

En skikkelse klædt som en beduin modtager mig. Vi går ind gennem et tæppebelagt rør. En plade skubbes til side, og samtidigt mærker jeg en strøm af frisk luft. Vi befinder os i det indre af konstruktionen. Jeg lægger mærke til, at alt er omvendt. Det vil sige, at loftet er et fladt gulv, hvorfra der hænger forskellige genstande: runde borde, der hænger med benene opad; vand, der falder i strømme, bøjer af og løber opad igen og menneskelige figurer, der sidder der oppe.

Da beduinen ser, hvor forundret jeg er, rækker han mig et par briller, idet han siger: »Tag dem på!« Jeg adlyder, og alt bliver normalt. Forrest ser jeg en stor kilde, hvorfra der udsendes lodrette vandstråler. Der er borde og forskellige andre genstande fortræffeligt afstemt i form og farve.

Dommeren kommer kravlende hen imod mig. Han siger, at han er frygtelig svimmel. Så forklarer jeg ham, at han ser virkeligheden på hovedet, og at han skal tage brillerne af. Han tager dem af og rejser sig sukkende, idet han siger: »Det er rigtigt, nu er alt godt, der er bare det, at jeg er nærsynet.« Så tilføjer han, at han gik og ledte efter mig for at fortælle mig, at jeg ikke er den person, han skulle dømme; at det har været en beklagelig forveksling.

Han går straks ud af en sidedør.

Efter at have gået nogle skridt møder jeg en gruppe personer, der sidder i en cirkel på nogle puder. Det er ældre mennesker af begge køn med forskellige racemæssige karakteristika og klædedragter. Alle har smukke ansigter. Hver gang en af dem åbner munden, kommer der lyde som fra fjerne tandhjul, kæmpemæssige maskiner eller enorme ure. Men jeg hører også, hvordan tordenbragene kommer og går, klippernes bragen, lyden af pauker, vulkanernes rytmiske buldren, de korte slag af blid regn, hjerters dumpe slag; motoren, musklen, livet... men alt dette er i perfekt harmoni som i et mesterligt orkester.

Beduinen giver mig nogle høretelefoner og siger: »Tag dem på. De oversætter.« Jeg tager dem på og hører helt tydeligt en menneskestemme. Jeg forstår, at det er en af de gamles symfoni oversat for mine klodsede ører. Nu, da han åbner munden, hører jeg : »... Vi er timerne, vi er minutterne, vi er sekunderne... Vi er de forskellige former for tid. Da du har begået en fejltagelse, vil vi give dig mulighed for at begynde dit liv på ny. Hvor ønsker du at begynde igen? Måske fra fødslen... måske et øjeblik før dit første nederlag. Tænk over det.« (\*)

Jeg har forsøgt at finde det øjeblik, hvor jeg mistede kontrollen med mit liv. Jeg forklarer den gamle det. (\*)

»Godt,« siger han, »og hvis du går tilbage til det øjeblik, hvad vil du så gøre for at ændre det? Tænk på, at du ikke vil kunne huske, hvad der kommer efter.«

»Der er et andet alternativ,« tilføjer han, »du kan gå tilbage til det øjeblik i dit liv, hvor du begik den største fejltagelse, og uden at ændre hændelsesforløbet kan du ændre betydningen af dette. På denne måde kan du begynde et nyt liv.«

I det øjeblik den gamle tier, ser jeg, at alt omkring mig ændres til lys og farver, som om det blev omdannet til et fotografis negativ... indtil alt igen bliver normalt. Men jeg befinder mig i det øjeblik i mit liv, hvor jeg begik den største fejltagelse. (\*)

Der bliver jeg tilskyndet til at begå fejltagelsen. Og hvorfor er jeg tvunget til at begå den? (\*)

Er der ikke andre faktorer, der spiller ind, og som jeg ikke ønsker at se? Hvad skyldes den fundamentale fejltagelse? Hvad skulle jeg have gjort i stedet? Hvis jeg ikke begår denne fejltagelse, vil mit livsskema da ændres, og vil det blive værre eller bedre? (\*)

Jeg forsøger at forstå, at de omstændigheder, der virker, ikke kan ændres, og jeg accepterer det, som havde det været en naturkatastrofe: et jordskælv eller en flod der, da den går over sine bredder, ødelægger befolkningens arbejde og boliger. (\*)

Jeg anstrenger mig for at acceptere, at der ved uheld ikke er skyldige. Hverken min svaghed, mine udskejelser eller andres hensigter kan i dette tilfælde ændres. (\*)

Jeg ved, at hvis jeg ikke forsoner mig nu, vil mit fremtidige liv fortsat bære præg af frustration. Så tilgiver jeg med hele mit væsen, og jeg tilgiver mig selv. Jeg indser, at det der skete, var uden for min og andres kontrol. (\*)

Scenen begynder at omforme sig. Det lyse og det mørke skifter plads som på et fotografis negativ. På samme tid hører jeg en stemme, der siger: »Hvis du kan forsone dig med din største fejltagelse, vil din frustration dø, og du vil kunne ændre din retning.«

Jeg står midt i ørkenen. Jeg ser et køretøj nærme sig. Jeg råber: »Taxi!« Kort efter sidder jeg behageligt på bagsædet. Jeg ser på chaufføren, der er klædt som brandmand, og siger til ham: »Kør mig hjem...De skal ikke skynde Dem, for så har jeg tid til at skifte tøj.« Jeg tænker: »Hvem har ikke været udsat for et uheld? Jeg tror, jeg er bedre end hvad, jeg tidligere har troet, og frem for alt har jeg en fremtid, hvor jeg kan prøve det af.«

#### ***IV. Nostalgien***

De kulørte lys blinker i takt til musikken. Foran mig står den, der var min store kærlighed. Vi danser langsomt, og hvert lysglimt viser mig en detalje af ansigtet eller af kroppen. (\*)

Hvad gik galt mellem os? Måske pengene(\*)

Måske de andre forhold. (\*)

Måske forskellige forventninger. (\*)

Måske skæbnen eller det, der dengang var så vanskeligt at definere. (\*)

Jeg danser langsomt, men nu med den, der engang var min anden store kærlighed.

Hvert lysglimt afslører en detalje i ansigtet eller af kroppen. (\*)

Hvad gik galt mellem os? Måske pengene. (\*)

Måske de andre forhold. (\*)

Måske forskellige forventninger. (\*)

Måske skæbnen eller det, der dengang var så vanskeligt at definere. (\*)

Jeg tilgiver dig, og jeg tilgiver mig selv, for hvis verden omkring os danser, og vi danser, hvad kan vi så gøre ved de strenge løfter, der var sommerfugle i skiftende farver.

Jeg genoplever sammen med dig det gode og det smukke, der var engang. (\*)

Og også med dig. (\*)

Og med alle dem, der forblændede mine øjne. (\*)

Åh ja! Sorgen, mistroen, ensomheden, den uendelige bedrøvelighed og den sårede stolthed er undskyldningen. Hvor små de forekommer ved siden af et skrøbeligt blik.

For de virkelig dårlige ting jeg husker, er dansens fejltrin, ikke dansen selv.

Jeg takker dig for dit milde smil.

Og dig for din hvisken.

Og jeg takker dem alle for håbet om en evig kærlighed.

Jeg slutter fred med den nærværende gårsdag. Mit hjerte er åbent for minderne om de smukke øjeblikke. (\*)

## ***V. Den ideelle partner***

Mens jeg går gennem et åbent område, der er bestemt for industriudstillinger, ser jeg haller og maskineri. Der er mange børn, til hvem man har udtænkt højteknologisk mekanisk legetøj.

Jeg nærmer mig en kæmpe, der er lavet af et solidt materiale. Den står op. Den har et stort hoved malet i livlige farver. En trappe fører op til dens mund. Ad denne klatrer børnene op til den enorme åbning, og når en går ind, lukkes den blidt. Kort tid efter kommer barnet ud af kæmpens bagdel, idet det glider ned af en rutchebane, der ender i sand. Den ene efter den anden går ind og kommer ud ledsaget af musikken, der lyder fra kæmpen:

*Gargantua sluger børnene  
meget forsigtigt, uden at gøre dem ondt  
Jaja, jaja  
meget forsigtigt, uden at gøre dem ondt!*

Jeg beslutter mig for at gå op ad den lille trappe, og da jeg kommer ind i den enorme mund, møder jeg en receptionist, der siger til mig: »Børnene fortsætter ad rutchebanen, de voksne tager med elevatoren.«

Manden fortsætter med at give instruktioner, mens vi kører ned gennem et gennemsigtigt rør. På et tidspunkt siger jeg til ham, at vi nu må være nået jordhøjde. Han svarer, at vi kun er kommet til spiserøret, og at resten af kroppen er under jorden, til forskel fra børnekæmpen, hvor hele kroppen er over jorden. »Ja, der er to Gargantuaer i én,« oplyser han, »børnenes og de voksne. Vi er mange fod under jorden... Vi har allerede passeret mellemgulvet, så nu når vi snart til et meget tiltalende sted. Se!, nu når elevatordøren åbnes, er vi i maven.... ønsker De at stå af her? Som De ser, er det en moderne restaurant, hvor der serveres diæter fra alle dele af verden.«

Jeg siger til receptionisten, at jeg er nysgerrig efter at se resten af kroppen. Så vi fortsætter nedad.

»Nu befinder vi os i underlivet,« meddeler min samtalepartner mens han åbner døren. »Her er dekoreret på en meget særpræget måde. Væggene, der står i skiftende farver, er udsøgt forede huler. Det centrale ildsted (midt i stuen) er den generator, der giver energi til hele kæmpen. Siddepladserne er her, for at den besøgende kan hvile sig. Søjlerne, der står forskellige steder, gør det muligt at lege skjul... man kan dukke frem fra dem og gemme sig bag dem. Det er sjovest, hvis flere besøgende deltager. Godt, jeg efterlader Dem her, såfremt det er Deres ønske. De skal blot nærme Dem indgangen til elevatoren, så åbnes døren, og De kan køre tilbage op til overfladen. Alt er automatisk... det er fantastisk, ikke sandt?«

Døren lukkes i, og jeg er alene i rummet.

Det er, som om jeg er i havet. En stor fisk passerer lige gennem mig, og jeg forstår, at koralerne, algerne og de forskellige levende væsner er tredimensionale billedprojektioner, der giver en utrolig effekt af virkelighed. Jeg sætter mig for stille og roligt at iagttage det afslappende sceneri.

Pludselig ser jeg, at der fra ilden midt i rummet kommer en menneskelig figur med tildækket ansigt. Skikkelsen kommer langsomt nærmere, standser op tæt ved mig og siger: »Goddag, jeg er et holografi. Mændene forsøger i mig at finde deres idealkvinde, og kvinderne deres idealmand. Jeg er programmeret til at antage den form, De søger, men hvilken form er det? Jeg kan intet gøre uden en

lille indsats fra Deres side. Men hvis De prøver, vil deres hjernebølger blive dekodet, forstærket, overført og igen kodet i centralomputeren, der så vil udføre den bearbejdning, der vil sætte mig i stand til lidt efter lidt at give min identitet profil.«

»Og hvad gør jeg så?« spørger jeg holografiet.

»Jeg vil anbefale,« forklarer skikkelsen, »at De går frem på følgende måde. Tænk på, hvilke fælles træk der var hos de personer, med hvem De havde en følelsesmæssig tilknytning. Det drejer sig ikke blot om kroppen eller ansigtet, men også om karaktertræk. For eksempel: var de beskyttende, eller var det lige modsat: fremkaldte de hos Dem beskyttertrang? (\*)

»Var de modige, frygtsomme, ambitiøse, bedrageriske, drømmeriske; eller måske grusomme? (\*)

»Og nu, hvilket træk, uanset om det var ubehageligt, forkasteligt eller negativt, havde de tilfælles? (\*)

»Hvilke positive træk havde de? (\*)

»På hvilken måde har starten på alle disse forhold lignet hinanden? (\*)

»Hvordan har afslutningerne lignet hinanden? (\*)

»Forsøg at huske, med hvilke personer De har ønsket et forhold, uden at det er lykkedes, og hvorfor det ikke lykkedes? (\*)

»Se nu efter, nu begynder jeg at antage de former, som De eftertragter. Giv mig nogle anvisninger, og jeg skal gøre det til fuldkommenhed. Jeg er klar, så tænk nu efter. Hvordan bør jeg gå? Hvordan er jeg klædt? Hvad gør jeg nøjagtigt? Hvordan taler jeg? Hvor er vi, og hvad laver vi?

»Se mit ansigt, sådan som det er! (\*)

Se mig dybt i øjenene, for jeg er holdt op med at være en billedprojektion og har forvandlet mig til noget virkeligt... se mig dybt i øjnene, og sig mig blidt, hvad du ser i dem? (\*)

Jeg rejser mig for at røre ved figuren, men den undviger og forsvinder bag en søjle. Da jeg når hen til stedet, ser jeg, at den er opløst. Jeg føler imidlertid en hånd, der blidt hviler på min skulder, samtidigt med at nogen siger: »Se dig ikke tilbage. Det må være nok for dig at vide, at vi har været hinanden meget nær, og at du takket være dette kan gøre dig klart, hvad det er, du søger.«

I det øjeblik sætningen er færdig, vender jeg mig for at se den, der står ved min side, men jeg opfatter kun en skygge, der flygter. Samtidig buldrer ilden midt i rummet, og dens skær forstærkes og blænder mig.

Jeg lægger mærke til, at scenografien og billedprojektionerne har skabt den rette stemning, for at mit idealbillede kunne tone frem. Dette billede, der er i mig, og som nåede at strejfe mig, men som på grund af en uforståelig utålmodighed forsvandt mellem fingrene på mig. Jeg ved, at det har været tæt på mig, og det er nok for mig. Jeg er klar over, at den centrale computer ikke kunne projektere et håndgribeligt billede som det, jeg følte berøre min skulder....

Jeg når hen til elevatorens indgang. Døren åbner sig, og så hører jeg en børnesang:

*Gargantua sluger de voksne  
meget forsigtigt, uden at gøre dem ondt  
jaja, jaja,  
meget forsigtigt, uden at gøre dem ondt!*

## VI. Naget

Det er nat. Jeg befinder mig i en gammel by gennemskåret af kanaler, der løber under gadernes broer. Lænet mod et rækværk ser jeg ned på en flydende og grumset masse, der langsomt bevæger sig afsted. Trods tågen øjner jeg på en anden bro en gruppe personer. Jeg kan kun lige høre de musikinstrumenter, der ledsager sørgelige, falske stemmer. Fjerne klokkeslag ruller mod mig, som klæbrige bølgeslag af beklagelse.

Gruppen er gået, klokkerne er forstummet.

En lille sidegade oplyses svagt af usunde neonlys.

Jeg begiver mig på vej ind i tågen. Efter at have vandret omkring i smøger og på broer, kommer jeg ud på en åben plads. Det er et firkantet torv, der tilsyneladende ligger øde hen. Den flisebelagte jord leder mig hen til den ene ende, der støder op til de rolige vande.

Båden, der ligner en drosche, venter forude. Men først skal jeg gå gennem to lange rækker af kvinder. De er klædt i sorte tunikaer og bærer fakler og siger i kor i takt til mine skridt:

*Oh Død! hvis uindskrænkede imperium  
når de levende overalt.  
Af dig afhænger den tid der gives vor alder.  
Din evige søvn udsletter masserne,  
da ingen undslipper din magtfulde påvirkning.  
Du alene har dommen der forløser,  
og der findes ingen kunst, der kan stille sig over din indskydelse  
ej heller nogen bøn, der kan omstøde din afgørelse.*

Da jeg stiger op i droschen, får jeg hjælp af bådføreren, der dernæst bliver stående bag mig. Jeg sætter mig til rette på et stort og bredt sæde. Jeg bemærker, at vi hæver os, indtil vi befinder os lige over vandet. Så begynder vi at bevæge os svævende over et åbent og ubevægeligt hav, der reflekterer månen som et uendeligt stort spejl.

Vi er nået til øen. Nattens lys lader ane en lang vej omkranset af cypresser. Båden lægger sig en smule gyngende på vandet. Jeg står ud af den, mens bådføreren forbliver uanfægtet.

Jeg går lige frem mellem træerne, der fløjter i vinden. Jeg ved, at min gang bliver iagttaget. Jeg fornemmer, at der er noget eller nogen skjult længere fremme. Jeg standser. Bagfra et træ kalder skyggen på mig med langsomme håndbevægelser. Jeg går hen imod den, og da jeg er nået næsten helt derhen, slår en voldsom ånde, et dødens suk mod mit ansigt: »Hjælp mig!« mumler den, »jeg ved, at du er kommet for at befri mig fra dette forvirrede fængsel. Kun du kan gøre det.... hjælp mig!«

Skyggen forklarer, at den er den person, til hvem jeg bærer et dybt nag. (\*)

Og den tilføjer, som om den er ifærd med at læse mine tanker: »Det er uden betydning, om den person, med hvem du er forbundet via det dybeste nag, er død eller levende, da den dunkle erindrings herredømme ikke respekterer grænser.«

Så fortsætter den: »Der er heller ingen forskel på, om hadet og hævnlysten har bundet knuder i dit hjerte siden barndommen, eller om det er opstået i går.

»Vor tid står stille, derfor ligger vi altid på lur for at opstå i skikkelse af forskellige former for frygt, når lejlighed byder sig. Og disse former for frygt er vores hævn overfor den gift, som vi hver gang må smage.«

Mens jeg spørger, hvad jeg bør gøre, oplyser en månestråle svagt skyggens hoved, der er dækket af en kutte. Lidt efter kan man se gengangeren helt klart, og i denne genkender jeg trækkene hos den person, der har såret mig allermest. (\*)

Jeg siger ting til vedkommende, jeg aldrig har omtalt for andre; jeg taler så ærligt, som jeg overhovedet kan. (\*)

Den anden beder mig om at overveje problemet på ny, og om at jeg uden begrænsninger forklarer de vigtigste detaljer, selv om de ting, jeg kommer frem, skulle være fornærmende. Personen understreger, at jeg ikke må undlade nogen som helst form for forbitrelse, som jeg føler, da vedkommende ellers vil være fanget for evigt. Så går jeg frem i overensstemmelse med personens instruktioner. (\*)

Straks viser personen mig en stærk kæde, med hvilken den er lænket til en cypres. Jeg får den uden at tvivle i stykker med et enkelt ryk. Resultatet er, at kutten falder sammen helt tom og bliver liggende på jorden, mens en silhuet forsvinder i luften, og stemmen fjerner sig mod højderne, idet den gentager noget, jeg har hørt før: »Farvel for altid! Ildfluen bebuder allerede morgengryets komme, og dens ubeslutsomme glans begynder at blegne. Farvel, farvel, farvel! Husk mig!«

Da jeg ser, at det snart bliver morgen, vender jeg mig om for at gå tilbage til båden, men først tager jeg kutten op, der er blevet liggende ved mine fødder. Jeg lægger den over skulderen og skynder mig tilbage. Mens jeg nærmer mig kysten, spørger flere skjulte skygger, om jeg kommer igen en anden dag for at frigøre andre nag.

Da jeg er tæt på havet, ser jeg en gruppe kvinder klædt i hvide tunikaer med hver sin fakkel, som de holder højt hævet. Da jeg når droschen, giver jeg bådføreren kutten. Denne giver den til kvinderne. En af dem sætter ild til den. Kutten flammer op og brænder voldsomt uden at efterlade aske. I dette øjeblik føler jeg en stor lettelse, som om jeg oprigtigt har tilgivet en meget stor forurettelse. (\*)

Jeg går op i båden, som nu har taget form af en moderne sportsyacht. Da vi glider ud fra kysten, endnu før motoren er tændt, hører jeg kvindernes kor:

*Du har magten til at vække den dvalende,  
idet du forener hjertet med hovedet,  
befrier sjælen fra tomheden,  
fjerner tågen fra det indre blik og glemslen.  
Se, salige myndighed. Sande hukommelse,  
som leder livet på rette kurs.*

Motoren starter, netop som solen begynder at stå op i havets horisont. Jeg ser på den unge sømand med det stærke og åbne ansigt, mens han smilende accelererer ud over havet.

Nu da vi nærmer os med stor hastighed, smutter vi hen over de blide bølger. Solens stråler forgylder byens stolte kupler, mens duer i glade flokke flyver op rundt om byen.

## **VII. Livets beskytterinde**

Jeg flyder på ryggen i en sø. Temperaturen er meget behagelig. Jeg kan uden anstrengelse se ned til begge sider af min krop, og jeg opdager, at det krystalklare vand lader mig se bunden.

Himlen er strålende blå. Meget nær ved er der en strand med blødt næsten hvidt sand. Det er en vig, hvor havvandet uden bølgegang når ind.

Jeg føler, hvorledes min krop flyder behageligt, og at den bliver mere og mere afslappet og giver mig en usædvanlig fornemmelse af velvære.

På et tidspunkt beslutter jeg at vende mig om, og så begynder jeg meget harmonisk at svømme, indtil jeg når stranden, og jeg går langsomt op mod den.

Landskabet er tropisk. Jeg ser palmer og kokospalmer, samtidig med at jeg på min krop føler solen og brisen.

Så opdager jeg til højre for mig en grotte. Tæt ved den snoer helt klart vand fra en lille bæk sig afsted. Jeg nærmer mig, samtidigt med at jeg inde i grotten ser en kvindeskikkelse. Hendes hoved er omkranset af en blomsterkrone. Jeg kan lige se hendes smukke øjne, men jeg kan ikke bedømme hendes alder. I alle tilfælde fornemmer jeg bag dette ansigt, der udstråler venlighed og forståelse, stor visdom. Jeg bliver ved med at betragte hende, mens alt i naturen ånder fred.

»Jeg er livets beskytterinde,« siger hun. Jeg svarer hende frygtsomt, at jeg ikke helt forstår sætningens betydning. I det øjeblik ser jeg et hjortekid, der slikker hendes hånd.

Så inviterer hun mig indenfor i grotten, og viser mig til rette i sandet over for en glat stenvæg. Nu kan jeg ikke se hende, men jeg hører hende sige: »Træk vejret roligt og sig mig hvad du ser.« Jeg begynder at ånde langsomt og dybt. Så fremstår på stenvæggen et klart billede af havet. Jeg ånder ind, og bølgerne slår ind mod stranden, jeg ånder ud, og havet trækker sig tilbage.

Hun siger: »Alt i din krop er rytme og skønhed. Du har så mange gange fornægtet din krop, uden at forstå, hvilket vidunderligt instrument du har til rådighed til at udtrykke dig med i verden.« I dette øjeblik viser sig på stenvæggen forskellige scener fra mit liv, hvor jeg fornemmer skam, frygt og afsky over forskellige dele af min krop. Det ene billede afløser det andet. (\*)

Jeg føler mig ubehageligt tilmode ved at erkende, at hun ser disse scener, men jeg falder straks til ro. Så tilføjer hun: »Selv under sygdom og i alderdommen vil kroppen være som en trofast hund, der ledsager dig til det sidste. Fornægt den ikke, når den ikke længere lyster dit forgodtbefindende. Gør den indtil da stærk og sund. Pas på den, så den kan tjene dig, og ret dig kun efter de vises meninger. Jeg, der har gennemlevet alle tidsaldrene, ved, at skønhedsidealet ændres. Hvis du ikke betragter din krop som din nærmeste ven, bliver den trist og syg. Derfor må du acceptere den fuldt ud. Den er det instrument, du råder over til at udtrykke dig med i verden.

»...Jeg ønsker, at du nu ser, hvilken del af den, der er svag og ikke særlig sund.« Straks vises billedet af den del af min krop. (\*)

Så lægger hun sin hånd på den del af kroppen, og jeg føler en livsgivende varme. Jeg registrerer bølger af energi, der forstærkes på dette sted, og jeg oplever en meget dyb accept af min krop, sådan som den er. (\*)

»Pas på din krop, og følg kun de vises meninger, plag den ikke med sygdomme, der kun eksisterer i din fantasi. Gå nu i fred og fuld af livskraft.«

Da jeg styrket og sund går ud af grotten, drikker jeg af kildens krystalklare vand, der opliver mig fuldstændigt.

Solen og brisen kærtegner min krop. Jeg går i det hvide sand ned mod søen, og da jeg når derved, ser jeg i et kort sekund silhuetten af livets beskytterinde, som reflekteres i dens dybder.

Jeg går ud i vandet, mens jeg i mit indre takker for det vidunderlige instrument, jeg har fået af naturen. (\*)

## **VIII. Redningsaktionen**

Vi bevæger os hurtigt ud af en landevej. Ved min side sidder føreren af bilen, som jeg aldrig har set før. På bagsædet sidder to kvinder og en mand, der ligeledes er ukendte.

Bilen kører omgivet af andre køretøjer, der dumdristigt farer afsted, som om førerne var berusede eller forrykte. Jeg er ikke sikker på, om det er daggry eller skumring.

Jeg spørger min sidemand om, hvad det er, der sker. Han ser flygtigt på mig og svarer på et underligt sprog: »Rex voluntas!«

Jeg tænder radioen, som udsender forstyrrelser og larm, som var der elektrisk interferens. Dog kan jeg lige høre en svag og metallisk stemme, der monotont gentager: «...rex voluntas...rex voluntas...rex voluntas...»

Køretøjerne flytter sig nu mere og mere langsomt, mens jeg i vejsiden ser adskillige væltede biler og en brand, der breder sig mellem dem. Da vi standser, forlader vi alle bilen og løber mod markerne mellem et hav af mennesker, der forfærdede styrter fremad.

Jeg ser mig tilbage og opdager mellem røgen og flammerne mange ulykkelige, der er blevet fanget i en dødsfælde, men jeg er tvunget til at løbe af denne masse af mennesker på flugt, der maser mig fremad. I dette vanvid forsøger jeg forgæves at nå frem til en kvinde, som beskytter sit barn, mens menneskemængden løber over hende, idet mange falder til jorden.

I takt med at uordenen og volden breder sig, beslutter jeg at bevæge mig i en let diagonal linie, der tillader mig at skille mig ud fra mængden. Jeg sigter mod et højerebeliggende sted, der tvinger de vanvittige til at bremse deres flugt. Mange af de, der er blevet trampet ned, griber fat i mit tøj og river det i laser. Men jeg konstaterer, at menneskemængden bliver mindre tæt.

Det er lykkedes at løsrive mig, og nu fortsætter jeg opad, næsten uden at kunne få vejret. Da jeg et øjeblik standser op, ser jeg, at menneskemængden følger en retning, der er modsat af min, sikkert i den tro, at de ved at løbe nedad hurtigere kan slippe ud af situationen.

Jeg ser til min rædsel, at dette terræn stopper ved en afgrund. Jeg skriger af mine lungers fulde kraft for at advare i det mindste de nærmeste mod den forestående katastrofe. Så skiller en mand sig ud fra mængden og kommer løbende mod mig. Hans tøj er sønderrevet, og hans krop er dækket af sår. Jeg glæder mig imidlertid meget over, at han er blevet reddet. Da han når hen til mig, griber han fat i min arm, og idet han råber som en sindssyg, peger han nedad. Jeg forstår ikke hans sprog, men jeg tror han ønsker, at jeg skal hjælpe ham med at redde en eller anden. Jeg siger til ham, at han skal vente et øjeblik, for lige nu er det umuligt... Jeg ved, at han ikke forstår mig. Hans desperation rører mig dybt. Så forsøger manden at løbe tilbage, og i det øjeblik skubber jeg ham til jorden. Han bliver liggende, mens han bittert klager sig. Jeg for min del forstår, at jeg har reddet hans liv og hans samvittighed, for han forsøgte at komme én til hjælp, men blev forhindret i det.

Jeg går en smule længere op og kommer til en opdyrket mark. Jorden er blød og furet af en traktor, der lige har pløjet den. I det fjerne hører jeg våbenskud og mener at forstå, hvad der foregår. Jeg fjerner mig hastigt fra stedet. Efter en tid standser jeg. Alt er stille. Jeg kigger i retning af byen og ser en uheldssvanger glimten.

Jeg begynder at føle, at jorden bølger under mine fødder, og en brølen fra dybet advarer mig om det forestående jordskælv. Kort efter har jeg mistet balancen. Jeg ligger på jorden sammenkrøbet på siden, men jeg ser op i himlen fanget i et kraftigt anfald af svimmelhed.

Rystelserne er holdt op. Jeg ser en enorm måne, der er blodrød.

Det er ulideligt varmt, og jeg indånder atmosfærens brændende luft. Imellemtiden fortsætter jeg, uden at vide, om det er daggry eller skumring....

Jeg sætter mig, idet jeg hører en voksende brølen. Kort efter dækkes himlen af hundredevis af luftskibe, der flyver forbi som dødelige insekter, der forsvinder mod et ukendt mål.

Jeg opdager tæt ved mig en stor hund, der, idet den ser op mod månen, begynder at hyle næsten som en ulv. Jeg kalder på den. Dyret nærmer sig frygtsonet. Det kommer hen ved siden af mig. Jeg kærtegner blidt dens strittende pels. Jeg mærker en tilbagevendende skælven i dens krop.

Hunden trækker sig tilbage og begynder at gå væk. Jeg rejser mig og følger efter den. Således går vi over et stenet område, indtil vi når en lille flod. Det tørstige dyr styrter derhen og begynder grådigt at drikke vand, men lidt efter trækker det sig tilbage og falder om. Jeg nærmer mig, rører ved det og konstaterer, at det er dødt.

Jeg mærker et nyt jordskælv, der truer med at vælte mig omkuld, men det går over igen.

Jeg drejer om på hælen og skimter på himlen i det fjerne fire skyformationer, der bevæger sig med en dump lyd af tordenbrag. Den første er hvid, den anden rød, den tredje sort og den fjerde gul. Og disse skyer ligner fire bevæbnede ryttere, der på uvejrsheste farer hen over himlen og ødelægger alt liv på jorden.

Jeg løber, idet jeg forsøger at komme væk fra skyerne. Jeg bliver klar over, at hvis regnen når mig, vil jeg blive smittet. Jeg bliver ved med at løbe så hurtigt jeg kan, men pludselig rejser der sig foran mig en kolossal figur. Det er en kæmpe, der spærrer mig vejen. Han svinger truende et flammesværd. Jeg råber til ham, at jeg må fortsætte fremad, fordi de radioaktive skyer nærmer sig. Han svarer, at han er en robot, der er sat der for at spærre vejen for destruktive personer. Han tilføjer, at han er bevæbnet med stråler, og råder mig til ikke at komme nærmere. Jeg ser, at kolossen helt tydeligt står på grænsen mellem to områder; det jeg kommer fra, der er stenet og dødt, og et andet, der er fuld af vegetation og liv.

Så råber jeg: »Du må lade mig komme forbi, for jeg har udført en god handling!«

»Hvad er en god handling?« spørger robotten.

»Det er en opbyggende handling, der bidrager til livet.«

»Nå,« tilføjer han, »hvad godt har du da gjort?«

»Jeg har reddet et menneske fra den visse død, og desuden har jeg reddet hans samvittighed.«

Straks træder kæmpen til side, og jeg springer ind i det beskyttede område netop i det øjeblik, de første dråber regn begynder at falde.

Forude er en gård, og i nærheden nogle landarbejderes hus. Vinduerne skinner med et blødt gult lys. Netop nu bemærker jeg, at dagen gryr.

Da jeg kommer til huset, inviterer en lidt udannet mand, men med et godmodigt udseende mig indenfor. I huset er en talrig familie ved at gøre sig klar til dagens aktiviteter. De beder mig sætte mig ved et bord, hvor der står et simpelt og styrkende måltid. Snart sidder jeg og drikker vand så rent, som var det fra en kilde. Nogle børn løber frem og tilbage omkring mig.

»Denne gang,« siger min vært, »slap De fri. Men når De næste gang skal passere grænsen til døden, hvilken sammenhængende handling kan De så fremlægge?«

Jeg beder ham forklare sig nærmere, for hans ord forekommer mig mærkelige. Han forklarer mig: »Forsøg at huske det, vi kunne kalde de »gode handlinger« (blot for at kalde dem noget), som de

har udført i Deres liv. Det er klart, at jeg ikke taler om de »gode handlinger«, folk gør i håb om en eller anden form for belønning. De skal kun erindre dem, der har givet Dem en fornemmelse af, at det, De har gjort mod andre, er det bedste for de andre... så let er det. Jeg giver Dem tre minutter til at se tilbage på Deres liv og konstatere hvilken indre fattigdom, der er i Dem, min gode ven. Og et sidste råd: hvis De har børn eller andre, der står Dem nær, så skal De ikke forveksle det, De ønsker for dem, med det, der er bedst for dem.« Da han har sagt dette, går han ud af huset sammen med alle de andre. Jeg bliver alene og mediterer over bondens anbefalinger. (\*)

Kort efter kommer manden ind og siger: »Ser De nu, hvor tom De er indvendig, og hvis De ikke er tom, er det fordi, De er forvirret. Det betyder, at De i alle tilfælde er tom. Tillad mig at give Dem et råd, og accepter det, for det er det eneste, der kan hjælpe Dem fremover. Fra i dag, skal De ikke lade gå en eneste dag uden at udfylde Deres liv.«

Vi tager afsked. I det fjerne hører jeg, at han råber til mig: »Sig det til folk, som De allerede ved!«

Jeg går bort fra gården med retning mod min by.

Det har jeg lært i dag: når mennesket kun tænker på sine personlige interesser og problemer, bærer han døden i sjælen, og alt det, han berører, dør sammen med ham.

## **IX. De falske forhåbninger**

Jeg er kommet til det sted, man har anbefalet mig. Jeg står uden for lægens hus. På en lille plade står der: »Hvis De går ind, efterlad da enhver forhåbning.«

Efter at jeg har ringet på, åbnes døren, og en sygeplejerske lader mig komme ind. Hun anviser mig en stol, som jeg sætter mig på. Hun placerer sig bag et bord over for mig. Hun tager et stykke papir, og efter at have sat det i sin skrivemaskine spørger hun: »Navn?«, og jeg svarer. »Alder?..., stilling?..., civil stand?..., blodtype?...«

Kvinden fortsætter med at udfylde kartotekskortet med tidligere sygdomstilfælde i min familie.

Jeg svarer ud fra min sygdomshistorie. (\*)

Straks genfortæller jeg alle de ulykker, jeg har lidt af siden barndommen. (\*)

Idet hun ser fast på mig, spørger hun langsomt: »Tidligere straffet?« Jeg svarer med en vis usikkerhed.

Da hun spørger mig, »hvilke forhåbninger har De?« afbryder jeg mit system af lydige svar og beder hende om at forklare sig nærmere. Uden at skifte udtryk, og mens hun ser på mig som på et insekt, svarer hun: »Forhåbninger er forhåbninger! Så begynd De blot at berette og gør det hurtigt, for jeg skal møde min kæreste.«

Jeg rejser mig fra stolen, og med en hurtig bevægelse tager jeg papiret ud af skrivemaskinen. Så river jeg det i stykker og smider stumperne i en papirkurv. Jeg vender mig om og går hen mod den dør, jeg er kommet ind af. Jeg opdager, at jeg ikke kan åbne den. Med tydeligt besvær råber jeg til sygeplejersken, at hun skal åbne den. Hun svarer mig ikke. Jeg vender mig om og ser, at værelset... det er tomt!

Jeg går med hurtige skridt hen til den anden dør, idet jeg forstår, at konsultationen er bag denne. Jeg siger til mig selv, at der er lægen, og at jeg vil fremføre mine klager for ham. Jeg siger til mig selv, at hende vidunderet gik ud den vej. Jeg åbner døren og når lige at standse få centimeter fra en væg. »Bag døren, en væg, hvilken strålende idé!« ... Jeg løber hen til den første dør, nu kan den åbnes, og jeg støder igen mod en mur, som spærrer mig vejen.

Jeg hører en mands stemme, der taler til mig gennem en højtaler: »Hvad er Deres forhåbninger?« Jeg samler mig sammen, og svarer vrængende lægen, at vi er voksne mennesker, og at min største forhåbning logisk nok er at komme ud af denne latterlige situation. Han siger: »På den lille plade på væggen ved siden af indgangen gøres der opmærksom på, at den der kommer ind, skal efterlade enhver forhåbning.«

Situationen forekommer mig at være en grotesk spøg, så jeg sætter mig i stolen for at vente på en eller anden form for løsning.

»Vi begynder igen,« siger stemmen. »Kan De huske, at De i barndommen nærrede mange forhåbninger. Med tiden fandt De ud af, at de aldrig ville blive opfyldt. Derfor opgav De disse smukke projekter... prøv at huske.« (\*)

»Senere,« fortsætter stemmen, »skete der så mange andre ting, og De måtte slå Dem til tåls med, at Deres ønsker ikke ville gå i opfyldelse... prøv at huske. (\*)

»Og endelig har De adskillige forhåbninger i dette øjeblik. Jeg tænker ikke på forhåbningen om at slippe ud af dette indelukke, da forvandlingsnummeret med de lukkede døre er ophævet. Jeg taler om en anden ting. Jeg tænker på, hvilke forhåbninger De nærer til fremtiden. (\*)

»Og hvilke af dem, ved De allerede inderst inde, ikke vil gå i opfyldelse? Ja, tænk nu oprigtigt over det. (\*)

»Uden forhåbninger kan vi ikke leve. Men når vi ved, at de er falske, kan vi ikke fastholde dem uendeligt, da alt før eller siden vil ende med en nederlagskrise. Hvis De kunne fordybe Dem i Deres indre og derved nå frem til de forhåbninger, som De erkender, ikke vil gå i opfyldelse, og hvis De desuden kunne gøre en indsats for at efterlade dem her for altid, ville De vinde i realitetssans. Så lad os derfor igen bearbejde problemet... Søg efter de mest dybtliggende forhåbninger. Dem som, De føler, aldrig vil blive til virkelighed. Pas på, De ikke tager fejl! Der er ting, der forekommer Dem mulige, dem skal De ikke røre ved. Tag kun dem, der ikke vil blive opfyldt. Søg dem så oprigtigt som muligt, selv om det måtte forekomme Dem en smule smertefuldt. (\*)

»Når De går ud af dette værelse, prøv da at efterlade dem her for altid. (\*)

»Og nu gør vi arbejdet færdigt. Undersøg i stedet de andre store forhåbninger, som De anser for mulige. Jeg vil give Dem et råd. Lad kun Deres liv rette sig efter det, De tror er muligt, eller det, som De virkelig føler, kan opfyldes. Det betyder ikke noget, at tingene senere ikke lykkes, for når alt kommer til alt, har de givet retning til Deres handlinger. (\*)

»Så er vi færdige. Nu skal De gå ud ad den vej, De kom, og skynd Dem, for jeg skal ses med min sekretær.«

Jeg rejser mig. Jeg tager nogle skridt, åbner døren og går ud. Da jeg ser på pladen ved indgangen, står der: »Når De går ud, efterlad da alle falske forhåbninger her.«

## **X. Gentagelsen**

Det er nat. Jeg går på et svagt oplyst sted. Det er en snæver gyde. Jeg ser ikke nogen. Tågen udsender i alle tilfælde et fjernt lys. Mine skridt genlyder med et skæbnesvangert ekko. Jeg sætter farten op med den hensigt at nå hen til den næste lygtepæl.

Da jeg når derhen, ser jeg en menneskelignende silhuet. Skikkelsen står to eller tre meter fra mig. Det er en gammel kone, der har ansigtet halvt tildækket. Pludselig spørger hun med runken stemme, hvad klokken er. Jeg ser på uret og svarer: »Klokken er tre om morgenen.«

Jeg fjerner mig hurtigt, og trænger på ny ind i tågen og mørket for at nå hen til den næste lygtepæl, som jeg kan skimte på afstand.

Der står kvinden igen. Jeg ser på uret, som viser halv tre. Jeg begynder at løbe hen til den næste lygtepæl, og mens jeg løber, drejer jeg hovedet bagud.

Jeg fjerner mig virkelig fra silhuetten, der forbliver stående langt tilbage. Da jeg løbende når hen til den næste lygtepæl, aner jeg skikkelsen, der venter på mig. Jeg ser på uret, klokken er to.

Så løber jeg ude af kontrol, alt imens jeg passerer lygtepæle og gamle koner, indtil jeg udmattet standser halvvejs. Jeg ser på uret og ser i glasset kvindens ansigt. Jeg forstår, at jeg er nået til enden...

Jeg forsøger trods alt at forstå situationen og spørger mig selv gentagne gange: »Hvad flygter jeg fra?... hvad flygter jeg fra?« Den runke stemme svarer mig: »Jeg er bag dig og foran dig. Det der har været, vil blive. Men du er meget heldig, for du har kunnet standse for at tænke et øjeblik. Hvis du kan løse dette problem, kan du komme ud af din egen fælde.« (\*)

Jeg føler mig forvirret og træt. Dog mener jeg, at der findes en udvej. Noget får mig til at erindre forskellige situationer af nederlag i mit liv. Nu kan jeg faktisk genkalde mig de første nederlag i min barndom. (\*)

Så ungdommens nederlag. (\*)

Også de seneste nederlag. (\*)

Jeg bliver klar over, at de i fremtiden vil blive ved med at gentage sig, nederlag efter nederlag. (\*)

Alle mine nederlag har haft noget til fælles, og det er, at de ting, jeg ønskede, ikke var systematiseret. Det var forvirrede ønsker, der til sidst modsatte sig hinanden. (\*)

Lige nu opdager jeg, at mange af de ting, jeg gerne vil opnå i fremtiden, er modstridende. (\*)

Jeg ved ikke, hvad jeg skal gøre med mit liv, og dog har jeg et forvirret ønske om mange ting.

Ja, jeg frygter fremtiden, og jeg ønsker ikke, at tidligere nederlag gentages.

Mit liv er strandet i denne tågede gyde blandt ligblege lysskær.

Uventet tændes der lys i et vindue, og en eller anden råber til mig: »Har De brug for noget?«

»Ja,« svarer jeg, »jeg må ud herfra!«

»Åh nej!... alene man kan ikke komme ud.«

»Så fortæl mig, hvordan jeg skal gøre.«

»Det kan jeg ikke. Desuden vækker vi alle naboerne, hvis vi bliver ved med at råbe. Man skal ikke spøge med naboernes nattesøvn! Godnat.«

Lyset slukkes. Så opstår der i mig et meget stærkt ønske: at komme ud af denne situation. Jeg bliver klar over, at mit liv kun kan ændres, hvis jeg finder en udvej. Gyden har tilsyneladende en mening, men det er blot en gentagelse, fra fødslen til døden. En falsk mening. Fra lygtepæl til lygtepæl, indtil mine kræfter på et eller andet tidspunkt slipper op for altid.

Til venstre for mig får jeg øje på et skilt med pile og bogstaver. Gydens pil angiver dens navn: »Livets gentagelse«. Ud for en anden pil står der: »Livets fornægtelse« og ud for en tredje: »Livets opbygning«. Jeg bliver stående og reflekterer i et øjeblik. (\*)

Jeg går i den retning, som den tredje pil viser. Da jeg forlader gyden og kommer ud på en bred og lys boulevard, oplever jeg en fornemmelse af, at jeg er på grænsen til at opdage noget afgørende.

## ***XI. Rejsen***

Jeg fortsætter til fods op ad bjergstien. Jeg standser et øjeblik og ser mig tilbage. Langt væk ser jeg som en tynd streg en flod, og noget, der kunne være en lund. Endnu længere væk en rødlig ørken, der fortaber sig i skumringens dis.

Jeg går et par skridt videre ad stien, der snævrer sig ind, indtil den helt udviskes. Jeg ved, at jeg må gå endnu en strækning, den vanskeligste, før jeg når højsletten. Sneen generer næsten ikke min gang, så jeg forsætter opad.

Jeg er nået til klippevæggen. Jeg undersøger den nøje og finder i dens struktur en sprække, hvori jeg kan klatre op. Jeg begynder opstigningen, idet jeg sætter støvlerne på fremspringene. Jeg læner ryggen mod en af sprækkens kanter, mens jeg holder balancen med en albue og den anden arm. Jeg klatrer op.

Sprækken er blevet smallere. Jeg ser opad og derpå nedad. Jeg er halvvejs. Det er umuligt at bevæge mig i nogen af de to retninger.

Jeg ændrer stilling og står nu med ansigtet ind mod den glatte overflade. Jeg finder støtte til fødderne og meget langsomt strækker jeg en arm i vejret. Klippen sender mit åndedræts fugtige gispen tilbage. Jeg føler mig for uden at vide, om jeg vil finde en lille revne. Jeg strækker forsigtigt den anden arm op. Jeg føler, at jeg er ved at miste balancen. Mit hoved begynder langsomt at fjerne sig fra klippen. Dernæst hele min krop. Jeg er lige ved at falde bagover... Men jeg finder et lille hulrum, hvor jeg griber fat med fingrene. Da jeg nu har fundet støtte, fortsætter jeg opstigningen og klatrer uden besvær det sidste stykke.

Endelig når jeg op. Jeg sunder mig lidt, og foran mig strækker sig en endeløs græsslette. Jeg går nogle skridt fremad. Så vender jeg mig. Mod afgrunden er det nat; mod sletten flygter de sidste solstråler i et mangefarvet spektrum. Jeg står og sammennligner de to landskaber, da jeg hører en gennemskærende lyd. Da jeg ser op, før jeg øje på en lysende skive, der i cirkelformede bevægelser begynder at stige nedad.

Den er landet meget tæt ved. Bevæget af en indre stemme, nærmer jeg mig uden frygt. Jeg trænger ind i dens indre med en fornemmelse af at gå igennem et tæppe af halvvarm luft. I samme øjeblik føler jeg, at min krop bliver lettere. Jeg befinder mig i en gennemsigtig boble trykket flad mod dens gulv.

Som skudt afsted af en stor elastik, siger vi lodret op. Jeg tror, vi bevæger os i retning mod Beta Hydri eller måske mod NGC 3621 (?).

Jeg når lige at skimte skumringen på sletten.

Vi stiger nu op med større fart, mens himlen bliver mørk, og jorden fjerner sig.

Jeg føler, at hastigheden øges. De klare stjerner ændrer hele tiden farve, indtil de forsvinder i det totale mørke.

Over for mig ser jeg et eneste punkt af gyldent lys, der bliver større og større. Vi er på vej hen mod det. Nu ses helt tydeligt en stor ring, der fortsætter som en uhyre lang gennemsigtig gang. På et øjeblik står vi pludselig helt stille. Vi er landet på en åben plads. Jeg går gennem tæppet af halvvarm luft og forlader genstanden.

Jeg står mellem gennemsigtige vægge, der, når man går ud gennem dem, frembringer symfonier af farver. Jeg går fremad, indtil jeg kommer til en flade, i hvis centrum jeg ser en stor bevægelig

genstand, der er umulig at fange med blikket, for når man følger en hvilken som helst linje på dens overflade, vender blikket tilbage til dens centrum. Jeg føler mig svimmel og fjerner blikket.

Jeg opdager en figur, der tilsyneladende er menneskelig. Jeg kan ikke se dens ansigt. Den rækker mig en hånd, hvorpå jeg ser en lysende kugle. Jeg begynder at nærme mig, og i en handling af fuldstændig accept tager jeg kuglen og støtter den mod min pande. (\*)

Så opfatter jeg i den totale stilhed, at noget nyt begynder at leve i mit indre. Den ene bølge efter den anden og en voksende kraft skyller igennem min krop, mens en dyb glæde bryder frem i mig. (\*)

Jeg ved, at figuren uden ord siger til mig: »Vend tilbage til verden med lysende pande og hænder.« (\*)

Således accepterer jeg min skæbne.

Dernæst boblen og ringen og stjernerne og græssletten og klippevæggen. (\*)

Til sidst vejen og mig selv, en ydmyg pilgrim, der vender tilbage til sit folk. (\*)

Jeg, der lysende vender tilbage til timerne, til dagens rutine, til menneskets smerte og til dets enkle glæde.

Jeg, der fra mine hænder giver det, jeg kan; der modtager fornærmelsen og den broderlige hilsen, synger til det hjerte, som af den mørke afgrund genfødes til lyset fra den ønskede mening.

## ***XII. Festivalen***

Jeg ligger i en seng og mener at befinde mig på en hospitalsstue. Jeg hører svagt en dryppen fra en vandhane, der ikke er blevet lukket ordentligt. Jeg forsøger at bevæge mine lemmer og hovedet, men de lyster mig ikke. Det er kun med stor anstrengelse, jeg holder øjenlågene åbne.

Det forekommer mig, at en eller anden ved siden af mig har sagt, at jeg heldigvis er uden for fare... at det nu blot drejer sig om hvile. Disse ord giver mig på uforklarlig vis en stærk følelse af lettelse. Jeg føler kroppen søvning og tung og stadig mere doven.

Loftet er hvidt og glat, men hver vanddråbe jeg hører falde, funkler på dets overflade som et lysglimt. En dråbe, et glimt. Så en anden. Derefter mange glimt. Senere bølger.

Loftet forandres lidt efter lidt, idet det følger min hjerterytme. Det kan være forårsaget af blodårerne i mine øjne, når blodet pumpes gennem dem. Rytmen aftegner ansigtet på et ungt menneske.

»Hej du!« siger det til mig, »hvorfor kommer du ikke?«

»Selvfølgelig,« tænker jeg, »hvorfor ikke?«

...Dér foran mig er musikfestivalen igang, og lyden af instrumenterne oversvømmer et enormt område dækket af græs og blomster i lys. Jeg hviler mig på engen og kigger på scenen. Rundt om mig er der utroligt mange mennesker, men det glæder mig at se, at de ikke er stuvet tæt sammen, for der er masser af plads. På lang afstand skimter jeg gamle venner fra barndommen. Jeg føler, at de befinder sig virkelig godt.

Jeg fæstner opmærksomheden på en blomst, der er forbundet til moderplanten med en tynd stilk med gennemsigtig overflade, i hvis indre den skinnende grønne farve bliver mere intens. Jeg strækker hånden frem, idet jeg blidt lader en finger berøre den friske og blanke stilk, på hvilken der kun er meget små fremspring. Således når jeg, ved at bevæge mig op mellem de smaragdgrønne blade, kronbladene, der åbnes i en eksplosion af farver. Kronblade som vinduerne i en højtidelig katedral, kronblade som rubiner og som ild fra brænde i et bål... Og i denne dans af farvetoner føler jeg, at blomsten lever, som var den en del af mig selv. (\*)

Og blomsten, der er kommet i bevægelse ved min berøring, lader en dråbe søvnig dug falde, som kun lige sad fast på et af de yderste blade. Dråben bevæger sig i en oval form, dernæst bliver den langstrakt, og da den begynder at falde, udjævnes den for på ny at blive rund, idet den falder i et endeløst tidsrum. Den falder og den falder i det grænseløse rum.... Til sidst lander den på en padeehat og triller rundt på den som en kviksølvkugle, indtil den glider udover kanten og ned i en lille pyt vand, hvor den rejser en stormbølge, der skyller henover en ø af marmorsten. (\*)

Jeg løfter blikket for at se på en gylden bi, der nærmer sig for at suge af blomsten. Og i denne voldsomme spiral af liv, trækker jeg min respektløse hånd tilbage og fjerner den fra denne blændende fuldkommenhed.

Min hånd... Jeg ser målløs på den, som om det var første gang jeg så den. Idet jeg drejer og bøjer og strækker fingrene, ser jeg håndfladens korsveje, og da jeg ser disse linier forstår jeg, at alle verdens veje krydser hinanden her. Jeg føler, at min hånd og dens dybe linier ikke tilhører mig, og jeg takker i mit indre for denne ubesiddende opfattelse af min krop.

Foran mig udvikler festivalen sig, og jeg ved, at musikken sætter mig i forbindelse med den pige, som ser på sit tøj og med den unge mand, der med ryggen lænet mod et træ kæler for en blå kat.

Jeg ved, at jeg har oplevet det samme før, og at jeg har opfattet træets ujævne silhuet og kroppenes størrelsesforskelle. Allerede en gang før har jeg bemærket disse okkerfarvede skyer med bløde former, der dog er som karton klippet ud af den klare blå himmel.

Og jeg har før oplevet denne tidløse fornemmelse, hvor mine øjne synes ikke at eksistere, fordi de ser alt med gennemsigtighed, som om de ikke var de dagligdags øjne, dem der slører virkeligheden. Jeg føler, at alt lever, og at alt er godt; at musikken og tingene ikke har navn, og at intet i sandhed kan betegne dem. (\*)

I veloursommerfuglene der flyver rundt om mig, genkender jeg læbernes varme og de lykkelige drømmes skrøbelighed.

Den blå kat bevæger sig tæt ved mig. Jeg bliver klar over noget helt indlysende: den bevæger sig af sig selv, uden ledninger, uden fjernkontrol. Den gør det af sig selv, og dette gør mig målløs. I dens perfekte bevægelser og bag de smukke gule øjne ved jeg, at der er liv, og at alt andet er forklædning, træets bark, sommerfuglene, blomsten, kviksølvdråben, de udskårne skyer og hånden med de krydsende veje. Et øjeblik forekommer det mig, at jeg er i kontakt med noget universelt. (\*)

...Men en blid stemme afbryder mig, lige før jeg går over i en anden bevidsthedstilstand. »Tror De, at tingene er således?« hvisker den ukendte til mig. »Jeg skal sige Dem, at de ikke er på denne måde og heller ikke på den anden. De vil snart vende tilbage til Deres grå verden uden dybde, uden glæde, uden indhold. Og De vil tro, at De har mistet friheden. Lige nu forstår De mig ikke, for De er ikke i stand til at tænke efter Deres forgodtbefindende. Den frihed, De tilsyneladende har, er blot et produkt af kemien. Det sker for tusindvis af personer, som jeg hver gang rådgiver. Farvel!«

Den venlige herre er forsvundet. Hele landskabet begynder at dreje i en klar grå spiral, indtil det bølgende loft kommer til syne. Jeg hører vandhanen dryppe. Jeg ved, at jeg ligger i et værelse. Jeg oplever, at sansernes afstumpethed opløses. Jeg forsøger at bevæge hovedet, og det reagerer på mine signaler. Dernæst lemmerne. Jeg strækker mig og konstaterer, at jeg er i perfekt form.

Jeg springer styrket ud af sengen, som havde jeg hvilet mig i flere år.

Jeg går hen mod døren i værelset. Jeg åbner den. Jeg opdager en gang. Jeg går hurtigt hen mod bygningens udgang. Jeg når hen til den. Jeg ser en stor åben dør, hvorigennem mange mennesker passerer i begge retninger. Jeg går ned af nogle trin og når ud til gaden.

### ***XIII. Døden***

Jeg tror jeg er i et teater. Alt ligger hen i mørke. Lidt efter lidt begynder der at komme lys på scenen, og her står jeg. Omgivelserne er cinematografiske: Lige ved brænder lys fra nogle fakler, og i baggrunden er der en gigantisk vægt med to arme. Jeg tror at loftet, muligvis er det hvælvet, befinder sig meget højt oppe, for jeg kan ikke få øje på hvor det ender. Jeg kan lige akkurat se nogle klippevægge, træer og små søer omkring midten af scenen. Måske fortsætter det hele over i en tæt skov. Alle vegne ser man menneskeskikkelser bevæge sig flygtigt omkring.

Pludselig griber to hætteklædte personer fast i mine arme. Så spørger en alvorlig stemme mig:

– Hvor kommer du fra?

Jeg ved ikke hvad jeg skal svare, så jeg forklarer at jeg kommer »indefra«.

– Hvor er »indefra«? spørger stemmen.

Jeg prøver med et svar: »Eftersom jeg bor i byen, er landet det der er »udenfor«. For folk på landet er byen også »udenfor«. Jeg bor i byen, dvs. »indenfor«, og derfor siger jeg at jeg kommer »indefra«, og at jeg nu er »udenfor«.

– Dette er dumhed. Du er trådt ind på vores domæner, ergo kommer du »udefra«. Dette er ikke på landet, det er dit »indenfor«. Du tænkte måske at dette var et teater? Du trådte ind i teateret, som på sin side ligger i din by. Den by du bor i, ligger uden for teatret.

– Nej, svarede jeg. Teatret er en del af den by jeg bor i.

– Lyt til mig, uforkammede, siger stemmen. Lad os gøre en ende på denne latterlige diskussion. Først og fremmest vil jeg sige at du ikke længere bor i byen. Du boede i byen, og dine rum »indenfor« og »udenfor« er derfor blevet tilbage i fortiden. Du er altså i en anden rum-tid. I denne dimension fungerer tingene anderledes.

Straks efter ser jeg en spøjs gammel fyr bærende i sin højre hånd en beholder. Da han når hen til mig, fører han hånden ind i min krop som var den af smør. Først tager han min lever ud og lægger den i sin krukke, så går han videre med nyrerne, maven, hjertet, og til sidst tager han uden profesionalisme fat i alt hvad han finder således at krukken ender med at være helt fyldt over. Jeg for mit vedkommede fornemmer ikke noget specielt. Personen drejer rundt om sig selv, går hen til vægten med mine indvolder og slutter med at anbringe dem på den ene af vægtskålene, som flytter sig nedad til den rører ved gulvet. Så tænker jeg at jeg er hos en slagter hvor de vejer stykker af dyr foran kundernes øjne. Ja, faktisk er der en frue bærende på en kurv som forsøger at bemægtige sig mine indre dele, men hun bliver vist tilbage af den gamle, som råber: »Hør, hvad skal det nu sige? Hvem har givet Dem bemyndigelse til at gå med stykkerne? Derpå klatrer han op ad en lille stige til den øverste vægtskål og anbringer på den tomme vægtskål en hornuglefjer.

Stemmen retter sig igen til mig med følgende ord: »Nu hvor du er død og nedsteget til tærkslen af skyggernes verden, vil jeg sige dig: »De vejer mine indvolde.« Og sandt er det: at veje dine indvolde er at veje dine handlinger.«

De to hætteklædte personer som har stået ved min side, slipper mine arme fri, og jeg begynder langsomt at gå, men uden nogen præcis retning. Stemmen fortsætter: »De nedre indvolde er i helvedesilden. Vogterne af ilden er altid meget påpasselige og ser til at ingen af dem du ønsker, nærmer sig.

Jeg bliver klar over at stemmen guider mine skridt, og for hver beskyldning skifter scenen karakter. Stemmen siger: »Først må du betale vogterne. Derpå skal du gå ind i ilden, og du skal huske alle de lidelser du har forårsaget andre i kærlighedens kæde. (\*)

»Dem du har behandlet dårligt, skal du bede om tilgivelse, og du vil kun være i stand til at komme ud rensat når du har forsonet dig. (\*)

»Sig tak med åbent hjerte, og gå ud idet du følger guidens fakkell. Guiden vil gå igennem mørke korridorer og vil sammen med dig nå frem til et kammer hvor de opbevarer skyggerne af de personer som du har gjort vold mod i din tilværelse. Og allesammen er de i den samme lidende situation som du en dag efterlod dem i. (\*)

»Bed dem om undskyldning, forson dig, og kys dem alle en for en før du går videre. (\*)

»Fortsæt med at følge guiden, for han ved god besked med hvordan han skal føre dig til de steder hvor du er forlist, til de steder hvor tingene er uopretteligt låst fast. Åh, tabenes verden, hvor smil og henrykkelse og forhåbninger er din vægt og dit nederlag! Betragt din lange række af nederlag, og bed guiden om at han langsomt oplyser alle disse illusioner. (\*)

»Forson dig med dig selv, tilgiv dig selv, og le. Så vil du se hvordan der fra drømmenes horn opstiger en brise som bærer pulveret fra dine illusoriske nederlag hen mod intetheden.« (\*)

Pludselig skifter hele scenen, og jeg befinder mig i andre omgivelser, hvor jeg hører en stemme: Følg din guide, selv i den mørke og kolde skov. De ildevarslede fugle strejfer omkring dit hoved. I sumphullerne er du omgivet af slangelignende snarer. Sørg for at din guide fører dig til grotten. Der kan du ikke komme videre medmindre du betaler din pris til de fjendtlige former der bevogter indgangen. Hvis det endeligt lykkes dig at komme igennem, bed da din guide om at han kaster lys til højre og til venstre. Anmod om at han fører sin fakkell tæt hen til de store marmorkroppe af dem du ikke har kunnet tilgive. (\*)

»Tilgiv dem en efter en, og når din følelse er sandfærdig, vil statuerne efterhånden blive til mennesker der smiler til dig, og de vil række deres arme ud mod dig i en taksigelseshymne. (\*)

»Følg guiden ud af grotten, og kig dig under ingen omstændigheder tilbage. Forlad din guide, og vend tilbage hertil, hvor man vejer de dødes handlinger. Kig nu på den vægtskål hvor dine handlinger befinder sig, og læg mærke til at disse stiger til vejrs og er lettere end en fjær.«

Jeg fornemmer en metallisk jamren samtidig med at jeg ser vægtskålen med krukken løfte sig.

Og stemmen siger til slut: »Du har tilgivet din fortid. Du har for meget til at kunne stræbe efter mere lige nu. Hvis din ambition førte dig længere væk, kunne det ske at du ikke vendte tilbage til de levendes område. Med renselsen af din fortid har du for meget. Jeg siger til dig nu: Vågn op, og forlad dette sted.«

Lysene på scenen slukkes ganske langsomt, mens jeg føler at jeg er uden for den verden og på ny inde i denne. Men jeg mærker også at i denne verden bærer jeg på oplevelserne fra den anden.

Anden del: Leg med billeder

## ***I. Dyret***

Jeg befinder mig et fuldstændigt mørkt sted. Jeg mærker efter med foden og føler, at det er et uregelmæssigt terræn, en blanding af sten og vegetation. Jeg ved, at der et eller andet sted er en afgrund. Jeg fornemmer meget tæt ved det dyr, der altid fremmaner denne umiskendelige fornemmelse af afsky og rædsel i mig. Måske et dyr, måske mange ... men sikkert er det, at noget nærmer sig ubønhørligt.

En susen for mine ører, til tider forvekslet med en fjern brise, står i kontrast til den absolutte stilhed. Mine meget åbne øjne ser ikke, mit hjerte banker hurtigere, og åndedrættet er så spinkelt som en tråd, mens struben hindrer passagen af en bitter smag.

Noget nærmer sig, men hvad er det bag mig, der får hårene til at rejse sig på mit hoved, og som får det til at løbe koldt ned ad ryggen på mig?

Mine ben ryster under mig, og hvis noget griber mig eller springer på mig bagfra, vil jeg være fuldstændig forsvarsløs. Jeg er ubevægelig... jeg venter blot. Hurtigt og forvirret tænker jeg på dyret og på de gange, hvor det var tæt ved mig. I særdeleshed på den gang. Jeg genoplever det øjeblik. (\*)

Hvad skete der dengang? Hvad skete der i mit liv dengang? Jeg forsøger at huske frustationerne og angsten, der fulgte mig, da dette skete. (\*)

Jo, jeg befandt mig på en korsvej i mit liv, og denne faldt sammen med uheldet med dyret. Det er bydende nødvendigt at finde relationen. (\*)

Jeg bemærker, at jeg nu kan reflektere med større ro. Jeg indrømmer, at der findes visse dyr, der fremkalder en ubehagelig reaktion hos næsten alle personer, men jeg forstår også, at ikke alle mister selvkontrollen ved deres tilstedeværelse. Jeg tænker på dette faktum. Jeg sammenholder det farlige væsens udseende med den situation, som jeg gennemlevede da dette skete. (\*)

Nu, atter rolig, forsøger jeg at forstå, hvilken del af min krop det er, som jeg ville beskytte mod dette farlige dyr. Bagefter forbinder jeg denne del med den vanskelige situation, som jeg gennemlevede, da uheldet indtraf. (\*)

Dyret bidrog til at fremmane dette øjeblik af mit liv, som endnu ikke er ordnet. Dette mørke og smertelige øjeblik, som jeg til tider ikke husker, er det punkt, som jeg bør klarlægge. (\*)

Oven over mig ser jeg en klar nattehimmel og foran mig morgenrøden fra en ny dag, der gryr. Meget hurtigt bringer dagen de klare livstegn med sig. Her på denne bløde eng går jeg i frihed på et tæppe af græs, dækket af dug.

Et køretøj nærmer sig hastigt. Det standser ved min side og ud stiger to personer, klædt som sygeplejere. De hilser hjerteligt på mig og siger, at de har fanget dyret, som gør mig forskrækket. De siger videre, at når de modtager et budskab om angst, tager de afsted på jagt, og når de har fanget det dyr, der fremkaldte angsten, fremviser de det for den pågældende person, det skræmte, for at denne kan studere det grundigt. Straks herefter anbringer de dyret foran mig, forsvarligt sikret.

Faktisk drejer det sig om et forsvarsløst dyr. Jeg benytter mig af situationen til at undersøge det langsomt fra alle sider og vinkler. (\*)

Mændene kærtegner ømt dyret, og det lille dyr gengælder venligt deres kærtegn. Så opfordrer de mig til at gøre det samme. Jeg føler en stærk modvilje, men efter det første gys, som jeg mærker i huden, følger et nyt forsøg og derpå endnu et, indtil jeg til slut kan kærtegne det. (\*)

Dyret gengælder mine kærtegn fredeligt og med dovne bevægelser. Derefter bliver det mindre, indtil det til sidst forsvinder.

Mens køretøjet fjerner sig, forsøger jeg på ny at genkalde mig den situation, som jeg oplevede dengang (for længe siden), da dyrets tilstedeværelse gjorde mmig angst. (\*)

Jeg oplever en stærk tilskyndelse og begynder at løbe sportsligt, idet jeg udnytter morgenstunden og dens friske luft. Jeg bevæger mig rytmisk og uden træthed, mens jeg indånder dybt. Jeg øger hastigheden og mærker, hvordan musklerne og hjertet arbejder som en perfekt maskine.

Mens jeg løber frit, husker jeg min angst, men jeg føler mig stærkere nu, og jeg føler, at jeg snart vil have overvundet angsten for altid.

Mens solen skinner højt på himlen, nærmer jeg mig hastigt min by med fyldte lunger, og muskler der bevæger sig perfekt synkroniserede. Jeg føler de dele af min krop, hvor angsten tidligere havde hobet sig op, stærke og uangribelige. (\*)

## **II. Snescooteren**

Jeg befinder mig på et stort, plant område, dækket af sne. Rundt omkring mig er mange mennesker i færd med at dyrke forskellige slags vintersport. Jeg er klar over, at det er koldt. For til trods for den strålende sol kan jeg se min ånde, når den kommer ud af munden. Af og til mærker jeg iskolde vindstød, som slår mod mit ansigt ... men som fylder mig med behag.

En del af mine venner nærmer sig mig, medbringende en snescooter. De beder mig stige op i den og styre den. De siger, at dens design er perfekt, og at det er umuligt at miste kontrollen over den. Så da jeg sætter mig i den, spænder jeg selen. Jeg tager brillerne på og starter turbinerne, der fløjter som små jetmotorer. Jeg træder langsomt speederen ned med højre fod, og snescooteren begynder at bevæge sig. Jeg letter foden og træder den venstre fod ned. Snescooteren standser lydigt. Derefter styrer jeg vha. rattet mod venstre og højre uden nogen anstrengelse. Så løber to eller tre venner ud foran og lader sig glide afsted på deres ski. »Kom!« råber de. Og de løber i zig zag fra det åbne terræn ned ad den storslåede bjergskråning.

Jeg træder speederen ned og begynder at bevæge mig fuldkommen jævnt. Jeg begynder nedstigningen efter skiløberne. Jeg iagttager det smukke landskab, der er dækket af sne og nåletræer. Længere nede ligger nogle træhuse og i det fjerne en lysende dal.

Jeg accellererer uden frygt og passerer først een, så en anden og til sidst den tredje skiløber. Mine venner hilser på mig med stort råberi. Jeg bevæger mig i retning af fyrretræerne, der kommer til syne på min vej og viger uden om dem med fejlfri bevægelser. Så gør jeg mig klar til at sætte mere fart på. Jeg træder speederen i bund og fornemmer den umådelige kraft fra turbinerne. Jeg ser fyrretræerne passere forbi mig som utydelige skygger, mens sneen rejser sig bag mig i en fin, hvid sky. Den iskolde vind river i mit ansigts hud, og jeg er nødt til at anstrenge mig for at holde læberne sammenpressede.

Jeg får øje på en træhytte, der hastigt bliver større, og ved hvis sider der er to skihop, hvor man kan foretage store skihop. Jeg tøver ikke, men styrer hen mod det til venstre. I løbet af et øjeblik er jeg på vej over det, og i dette øjeblik afbryder jeg motorkontakten for at undgå en eventuel brand ved faldet...

Jeg slynges opefter som af en katapult, i en formidabel flyvetur. Jeg hører kun vindens brølen, mens jeg begynder at falde hundredevis af meter...

Idet jeg nærmer mig sneen, konstaterer jeg, at min faldvinkel svarer perfekt til bakkens hældning, og jeg lander derfor fint på jorden. Jeg starter motorerne.

Jeg er begyndt at bremse i små ryk. Jeg skyder brillerne op og styrer hen mod hotelkomplekset, hvorfra adskillige skilifts bringer skiløberne op i bjergene.

Til slut kommer jeg ud på et fladt terræn. Forude til højre bemærker jeg en sort udmundning fra noget, der ligner en jernbanetunnel. Jeg styrer langsomt mod den, mens jeg passerer over nogle smeltevandspytter. Da jeg når udmundingen, forvisser jeg mig om, at der hverken er jernbaneskiner eller hjulspor. Imidlertid, tænker jeg, ville store lastvogne kunne køre rundt derinde. Måske er det et depot for snepløve.

Under alle omstændigheder kører jeg langsomt ind i tunnelen. Den er svagt oplyst. Jeg tænder forlygten, og dens stærke lys gør det muligt for mig at se lige vej flere hundrede meter frem. Jeg accellererer. Lyden fra motorerne giver genlyd, og ekkoerne blander sig med hinanden. Jeg kan se, at tunnelen drejer forude, og i stedet for at bremse accellererer jeg, således at jeg, da jeg når kurven,

glider langs væggen uden besvær. Nu går vejen nedad, og længere fremme drejer den sig i en kurve opad, som var det en spiral eller en fantastisk fjeder.

Jeg accellererer... jeg er på vej nedad; jeg påbegynder opstigningen og forstår, at jeg i et øjeblik kører på loftet, for atter at køre nedad og komme tilbage til en lige linie. Jeg bremser blidt og gør mig klar til at køre ned ad en bakke, der minder om en rutschebane.

Skråningen er meget stejl. Jeg påbegynder nedkørslen, mens jeg samtidig bremser. Hastigheden dæmpes gradvist. Jeg kan se at jeg bevæger mig henad en smal bro, der gennemskærer tomrummet. På begge sider er der et dybt mørke. Jeg bremser endnu mere og bevæger mig ad broens lige og vandrette flade, der lige netop har snescooterens bredde. Men jeg føler mig sikker. Materialet er solidt. Når jeg ser så langt, som lyset fra lygten tillader, synes min vej som en udspændt tråd, der er adskilt fra enhver form for loft, gulv og vægge... adskilt af afgrundsdybe afstande. (\*)

Jeg standser køretøjet, idet jeg finder virkningen af situationen interessant. Jeg begynder at forestille mig forskellige farer, men uden frygt: broen der styrter sammen og mig som falder ud i tomrummet. Så en kæmpestor edderkop, der kravler ned ad sit tykke silkespind ... den kravler ned mod mig, som var jeg en lille flue. Til slut forestiller jeg mig en kolossal sammenstyrtning og lange fangarme, der kommer op nede fra de mørke dybder. (\*)

Selv om sceneriet er uhyggeligt, overbeviser jeg mig om, at jeg har tilstrækkelig indre styrke til at overvinde frygten. Jeg forsøger således endnu engang at forestille mig noget farefuldt eller vederstyggeligt og jeg hengiver mig helt til disse tanker. (\*)

Jeg har overvundet den kritiske situation og føler mig styrket igen på grund af den prøve, jeg har stillet mig selv, så jeg tænder turbinerne og accellererer. Jeg kommer over broen og kommer på ny til en tunnel, magen til den fra starten. Med stor hastighed foretager jeg en lang opstigning. Jeg tror, at jeg er ved at nå op på højde med udgangen.

Jeg ser dagslyset som et punkt, der tager til i diameter. I lige linie kommer jeg nu stolt ud på det flade terræn ved hotelkomplekset.

Jeg kører meget langsomt og undviger de folk, der går ved siden af mig. Således fortsætter jeg meget langsomt, indtil jeg når den ende af området, hvorfra skiløjperne udgår.

Jeg skyder brillerne på plads og begynder at accellerere for med tilstrækkelig fart at nå den skråning, som slutter ved bjergtoppen, hvorfra jeg startede min køretur. Jeg øger accellererer og accellererer og accellererer...

Jeg kører op ad det skrånende plan med samme utrolige hastighed, som jeg havde på nedturen. Jeg ser træhytten med de to skihop nærme sig, men nu er der en lodret væg, der adskiller mig fra dem. Jeg drejer til venstre og fortsætter opstigningen, indtil jeg er forbi ramperne.

Fyrretræerne passerer forbi mig som utydelige skygger, mens sneen rejser sig bag mig i en fin, hvid sky...

Forude kan jeg se mine tre venner, der står stille og hilser på mig med skistavene i luften. Jeg kører i rundkreds omkring dem, hvorved jeg indhyller dem i kaskader af sne. Jeg fortsætter opstigningen og når toppen af bjerget. Jeg standser og slukker for turbinerne. Jeg skyder brillerne op i panden. Jeg løsner selens spænder og stiger ud af snescooteren. Jeg strækker benene og bagefter hele kroppen, der er en smule stiv. For mine fødder og ned ad denne storslåede skråning ser jeg fyrretræerne, og langt væk, som en utydelig plet, hotelkomplekset.

Jeg mærker den rene luft og virkningen af solen i bjergene, der hærder huden i mit ansigt. Jeg har en stærk fornemmelse af at have opnået en større kontrol over mig selv. (\*)

### **III. Skorstensfejeren**

Jeg befinder mig i et værelse, siddende ved siden af en person, som jeg ikke kender, men som har min fulde tillid. Han har alt, hvad der kendetegner en god rådgiver: godhed, visdom og styrke. Imidlertid er der mange, der giver ham det maleriske øgenavn »skorstensfejeren«.

Jeg er kommet til ham for at rådspørge ham om nogle personlige problemer, og han har på sin side svaret, at mine indre spændinger er så stærke, at det mest tilrådelige vil være at lave en »rensnings-« øvelse.

Hans diskretion er så stor, at jeg, når han sidder ved min side uden at fæstne blikket på mig, kan udtrykke mig frit. Således danner vi en virkelig god relation.

Han beder mig spænde fuldstændigt af og løsne musklerne. Han hjælper mig ved at lægge sine hænder på min pande og på de forskellige ansigtsmuskler. (\*)

Derefter tager han mig om hovedet og bevæger det fra venstre mod højre; fremad og bagud, for at jeg skal slappe af i nakken og i skuldrene. Han fremhæver som noget vigtigt, at øjnene og kæben er helt afslappede. (\*)

Derefter siger han, at jeg skal løsne musklerne i overkroppen. Først dem foran og derpå dem i ryggen. (\*)

Han har ikke bekymret sig om spændingerne i armene og benene, for, som han forsikrer mig, de vil løsnes som følge af det foregående. Han anbefaler mig, at jeg fornemmer min som krop blød og af gummi; »varm« og tung, indtil jeg når en behagelig og vatagtig fornemmelse. (\*)

Han siger til mig: »Lad os gå lige til sagen. Gennemgå indtil den mindste detalje det problem, som piner Dem. Se sådan på det, at jeg ikke er her for at dømme Dem. Jeg er Deres redskab og ikke det modsatte.« (\*)

»Tænk,« fortsætter han, »på det, som De for intet i verden ville berette for en anden.« (\*)

»Fortæl mig det,« siger han, »omhyggeligt.« (\*)

»Hvis De ønsker det, så fortsæt med at fortælle alt det til mig, der gør Dem godt at fortælle videre. Sig det uden at bekymre Dem om ordvalg og lad Deres følelser komme frit ud.« (\*)

Efter at der er gået et stykke tid, rejser skorstensfejeren sig og tager en aflang, svagt buet genstand frem. Han stiller sig foran mig og siger: »Åbn munden!« Jeg adlyder ham. Derefter kan jeg mærke, at han indfører en slags pincet, der er så lang, at den når helt ned i maven. Imidlertid bemærker jeg, at det ikke er generende... Pludselig råber han: »Jeg fik den!« og han begynder at trække genstanden op, lidt efter lidt. I begyndelsen tror jeg, at noget river mig, men bagefter føler jeg, hvordan der opstår en behagelig ophidselse i mig, som om noget sygt væv, der i længere tid havde siddet der, blev fjernet fra mine indvolde og lunger. (\*)

Han fortsætter med at trække pincetten op. Det overrasker mig, da jeg ser, at der ud af min mund, fastklemmt i tangen, kommer en kvalmende, ildelugtende og klæbrig tingest, der vrider sig rundt... Til sidst anbringer skorstensfejeren det ubehagelige væsen i en gennemsigtig glasbeholder, mens jeg gennemlever en umådelig lettelse, som en indre rensning af min krop.

Stående observerer jeg med åben mund denne afskyelige »tingest«, der opløser sig, indtil den omdannes til en geleagtig masse. Kort efter er det blevet til en mørk væske; derefter bliver den mere og mere klar, for til sidst at opløses i atmosfæren som gas. På mindre end et minut er glasbeholderen blevet fuldstændig ren.

»Der ser De,« siger skorstensfejerens. »Det er derfor, man kalder denne fremgangsmåde »rengøring«. Godt, alt i alt har det ikke været en dårlig dag. Et dagligdags problem, tilsat en smule ydmygelse; en dosis forræderi, garneret med lidt skyldfølelse. Resultat: et lille uhyre, som forhindrer Dem i at have gode drømme, en god fordøjelse og andre gode ting. Hvis De vidste... Nogle gange har jeg trukket kæmpestore uhyrer ud. Godt, selv om De skulle have en lidt ubehagelig fornemmelse i et stykke tid, skal De ikke bekymre Dem... Nu vil jeg tage afsked med Dem.«

#### **IV. Nedstigningen**

Vi befinder os i en lille båd ude på havet.

Vi skal til at lette anker men opdager, at det har sat sig fast. Jeg siger til mine venner, at jeg vil finde ud af, hvad der er sket. Jeg går ned af en lille stige og stiger ned i det rolige vand.

Da jeg dykker ned under vandet, ser jeg en stime små fisk, bådens skrog og ankerkæden. Jeg svømmer hen mod den, og ved at holde fast i den stiger jeg nedad.

Jeg bemærker, at jeg kan trække vejret uden besvær og fortsætter derfor nedstigningen ved hjælp af kæden, indtil jeg når bunden, hvor der kun er meget lidt lys.

Ankeret sidder fast i noget gammelt jern. Jeg nærmer mig, idet jeg samtidigt trækker kraftigt op i kæden. Bunden giver efter. Jeg har åbnet et låg, der afdækker et kvadratisk hul, som jeg svømmer ind i. (\*)

Jeg svømmer dybere ned, og da jeg føler en kold undersøisk strøm, følger jeg dens retning. Til sidst når jeg en glat flade, der visse steder er dækket af havplanter. Jeg stiger opad uden at fjerne mig fra denne flade. Efterhånden som jeg kommer op, begynder jeg at opfatte mere klart. (\*)

Jeg kommer op i et vandhul inde i en svagt oplyst grotte. Jeg går op på en slags platform. Jeg går nogle skridt og opdager en stentrappe. Jeg begynder forsigtigt at gå ned ad den.

Den lille passage bliver stadig mere snæver, efterhånden som jeg fortsætter ned ad trappen, der nu er meget glat. Jeg ser regelmæssigt tændte fakler. Nu går trappen næsten lodret nedad. Luften er fugtig og kvælende. (\*)

Et rustent gitter, der ligner en dør, spærrer vejen. Jeg skubber til det, og det åbner sig knirkende. Jeg har nået foden af trappen, og nu er der kun en mudret rampe, som jeg forsigtigt bevæger mig ned ad. Luften er klæbrig og næsten gravagtig. (\*)

Et vindstød truer med at slukke faklerne. Helt inde fra hører jeg en brølen fra det rasende hav, der slår mod klipperne. Jeg begynder at blive bange for, hvordan jeg skal komme tilbage.

Vinden blæser kraftigt og slukker den nederste fakkel. Så begynder jeg at gå op, idet jeg bekæmper ethvert optræk til panik. Langsomt går jeg op ad den mudrede rampe.

Jeg kommer til den rustne dør. Den er lukket... Jeg åbner den igen og fortsætter udmattet med at gå op ad de næsten lodrette trapper, mens faklerne fortsætter med at slukkes bag mig.

Stentrappen bliver stadig mere glat, så jeg går meget forsigtigt.

Jeg har nået grotten. Jeg kommer til platformen og dykker ned i vandhullet lige i det øjeblik, det sidste lys slukkes.

Jeg dykker ned mod dybderne, mens jeg berører den plantebeklædte flade. Alt er mørkt. (\*)

Da jeg mærker den kolde strøm, svømmer jeg med stort besvær i modsat retning af den. (\*)

Det lykkes mig at komme væk fra strømmen. Nu stiger jeg lodret op, indtil jeg støder mod et stenloft. Jeg bevæger mig i alle retninger for at finde den kvadratiske åbning. (\*)

Jeg finder den. Jeg kommer ud gennem den. Nu får jeg ankeret fri og støtter fødderne på det, mens jeg bevæger kæden for at gøre tegn til mine kammerater.

Oppefra hiver de i ankerkæden, der har mig som passager. Langsomt oplyses vandet, mens jeg iagttager en fascinerende regnbue af undersøiske væsner.

Jeg dukker op af vandet. Jeg slipper kæden, griber fat i bådens trappe og stiger op til mine venners jubelråb og spøgefuldheder. (\*)

## **V. Opstigningen**

Det er dag. Jeg går ind i et hus. Jeg begynder langsomt at gå op ad nogle trappetrin. Jeg kommer op på første sal. Jeg fortsætter med at gå op. Jeg står på et fladt tag.

Jeg opdager en vindeltrappe af metal. Den har ikke noget gelænder at holde fast i. Jeg må gå op ad den for at nå vandtanken. Jeg går roligt op.

Jeg står på tanken. Den har et lille fundament. Hele konstruktionen bevæger sig med vindstødene. Jeg står oprejst. (\*)

Jeg nærmer mig kanten. Nedenfor ser jeg husets tag. Jeg føler mig tiltrukket af tomrummet, men tager mig sammen og fortsætter med at kigge. Dernæst ser jeg udover landskabet. (\*)

Over mig er der en helikopter. De kaster en rebstige ned fra den. Tværstængerne er af træ.

Jeg griber fat i stigen og sætter fødderne på den nederste tværstang. Langsomt stiger helikopteren opad. Neden under mig bliver vandtanken mindre og mindre. (\*)

Jeg går op ad stigen, indtil jeg når døren. Jeg forsøger at åbne den, men den er låst. Jeg ser ned. (\*)

De har skudt metaldøren til side. En ung pilot rækker mig hånden. Jeg går ind. Vi stiger hurtigt opad.

En eller anden meddeler, at der er en fejl i motoren. Lidt efter hører jeg lyden af ødelagte tandhjul. Propellen har sat sig fast. Vi begynder at tabe højde, og det går stadig hurtigere nedad.

Faldskærmene fordeles mellem os. De to besætningsmedlemmer springer ud i tomrummet.

Jeg står i døren, mens helikopteren falder med svimlende fart.

Jeg beslutter mig og springer. Jeg falder med hovedet nedad. Accelerationen forhindrer mig i at trække vejret. Jeg trækker i en lille ring, og faldskærmen folder sig ud oven over mig som et kæmpe lagen. Jeg mærker et kraftigt ryk og kastes opad. Jeg har bremsat faldet.

Jeg skal lande på vandtanken, ellers vil jeg falde ned i nogle højspændingsledninger eller nogle nåletræer, hvis spidse toppe venter mig som skarpe nåle. Jeg manøvrerer faldskærmen ved at trække i snorene. Heldigvis hjælper vinden mig. (\*)

Jeg falder ned på tanken og triller ud til kanten. Jeg bliver indhyllet i faldskærmen. Jeg kommer fri af den og ser, hvordan den uordentligt falder ned. Jeg står igen op. Jeg begynder meget langsomt at gå ned ad vindeltrappen.

Jeg kommer ned på det flade tag og går derefter ned på første sal.

Jeg fortsætter med at gå ned, indtil jeg når til værelset... jeg gør det uden at forhaste mig.

Jeg er i husets stueetage. Jeg går hen til døren, jeg åbner den og går ud.

## **VI. Forklædningerne**

Jeg er nøgen i en nudistlejr. Jeg føler hvorledes jeg omhyggeligt iagttages af personer af forskellig køn og alder.

En eller anden siger til mig, at folk studerer mig, fordi de har lagt mærke til, at jeg har problemer. Personen råder mig til at tildække min krop. Så tager jeg en hat og nogle sko på. Straks mister nudisterne interessen for mig.

Jeg tager resten af mit tøj på og forlader lejren.... jeg skal snart være til festen.

Jeg går ind i et hus, og i forstuen siger en laps til mig, at for at kunne gå ind i salen må jeg være behørigt klædt, da det drejer sig om et kostumebal. Han viser mig over til den ene side, og der ser jeg et klædeskab fyldt med utrolige dragter og masker. Jeg begynder omhyggeligt at udvælge mig nogle.

Foran en samling spejle, der indbyrdes danner vinkler, prøver jeg dragter og masker. Jeg kan se mig selv fra forskellige vinkler. Jeg prøver den model og den maske, der klæder mig dårligst. (\*)

Nu har jeg fundet den bedste dragt og maske. Jeg betragter mig selv fra alle vinkler. Enhver ufuldendt detalje bliver straks rettet, indtil alt passer perfekt sammen. (\*)

Jeg træder strålende ind i den store salon, hvor festen afholdes. Der er mange mennesker, alle udklædte.

Der bliver helt stille, og alle klapper af min dragts fuldkommenhed. De får mig til at gå op på en tribune og beder mig om at danse og synge. Det gør jeg. (\*)

Nu beder publikum mig om at tage masken af og, at jeg gentager opvisningen. Da jeg skal til at gøre mig klar til det, lægger jeg mærke til, at jeg er iklædt den grimme dragt, som jeg først prøvede. For at gøre ondt værre står jeg med utildækket ansigt. Jeg føler mig latterlig og uhyrlig grim. Alligevel danser og synger jeg for publikum, mens jeg optager vittighederne og pifteriet. (\*)

En dumdristig musketér springer op på tribunen og skubber hånende til mig. Så begynder jeg til hans store forundring at forvandle mig til et dyr.

Jeg bliver ved med at forandre mig, men bevarer hele tiden mit eget ansigt; først er jeg en hund, så en fugl og til sidst en stor tudse. (\*)

Tårnet fra et skakspil nærmer sig og siger til mig: »De burde skamme Dem.... at forskrække børnene på denne måde!« Så vender jeg tilbage til min normale tilstand, klædt i mit almindelige tøj.

Jeg gør mig langsomt mindre. Nu har jeg samme størrelse som et barn.

Jeg stiger ned fra tribunen og ser de udklædte, der er enorme og ser på mig oppefra. Jeg bliver ved med at gøre mig mindre. (\*)

En kvinde skriger hysterisk og siger, at jeg er et insekt. Hun skal til at tvære mig ud med foden, men så gør jeg mig så lille, at jeg bliver mikroskopisk. (\*)

Hurtigt får jeg igen samme størrelse som et barn. Dernæst min normale skikkelse. Derefter bliver jeg ved med at vokse foran forsamlingen, der løber i alle retninger.

Mit hoved når loftet. Jeg ser alt oppefra. (\*)

Jeg genkender kvinden, der ville tvære mig ud. Jeg tager hende med en hånd og placerer hende på tribunen, mens hun skriger hysterisk.

Da jeg igen har min normale størrelse, vil jeg forlade festen.

Da jeg kommer ud i forstuen, ser jeg et spejl, der helt forvrænger mit udseende. Så gnider jeg på overfladen, indtil det genspejler det smukke udseende, jeg altid har ønsket at have. (\*)

Jeg hilser på lapsen i indgangen og går roligt ud af huset.

## VII. Skyerne

I fuldstændigt mørke hører jeg en stemme, der siger: »Dengang var hverken det værende eller det ikke-værende; der var ingen luft eller himmel, og mørket dækkede afgrunden. Der var ingen mennesker, og ikke et eneste dyr, der var hverken fugl, fisk, krabbe, træ, sten, hule, kløft, græs eller skov. Og der var hverken galakser eller atomer, og der var heller ikke nogen supermarkeder. Så blev du født, og lyden og lyset og varmen og kulden og det ru og det bløde begyndte.«

Stemmen tier, og jeg ser, at jeg er på vej op ad en rullende trappe i et enormt supermarked.

Jeg har passeret flere etager, og nu ser jeg, at bygningens tag åbnes, og trappen fører mig langsomt og behageligt op mod en klar himmel.

Jeg ser bygningen langt nede, den er meget lille. Himmelrummet er helt mørkeblåt. Jeg føler, hvorledes brisen behageligt får mine klæder til at blafre; så indånder jeg med stort behag luften.

Efter at være kommet igennem et tyndt lag af dis befinder jeg mig i et hav af meget hvide skyer.

Trappen drejer og flades ud, så jeg kan gå på den som på et fortov. Mens jeg går fremad, bemærker jeg, at jeg går på et gulv af skyer.

Mine skridt er meget harmoniske. Jeg kan tage store hop fremad, da tyngdekraften er meget svag. Det benytter jeg mig af og laver nogle piruetter, hvorefter jeg falder ned på ryggen og kastes opad igen, som om en stor fjedrende seng kaster mig tilbage hver gang. Bevægelserne er langsomme, og min bevægelsesfrihed er total. (\*)

Jeg hører stemmen fra en gammel veninde, der hilser på mig. Dernæst ser jeg hende nærme sig i et fantastisk løb. Hun støder ind i mig og tager min arm, og vi triller rundt og kastes tilbage den ene gang efter den anden, idet vi leende og syngende laver et utal af figurer. (\*)

Til sidst sætter vi os, og så tager hun en sammentrækkelig fiskestang frem fra sine klæder, som hun gør længere. Hun gør grejerne klar, men i stedet for en fiskekrog bruger hun en magnet med form som en hestesko. Så begynder hun at dreje på hjulet, og magneten bevæger sig ned gennem skygulvet...

Efter en tid begynder stangen at vippe op og ned, og hun råber: »Vi har bid!« Straks begynder hun at trække snøren ind, indtil en stor bakke kommer til syne sammen med magneten. På bakken er enhver form for mad og drikke. Det hele er smukt anrettet. Min veninde sætter bakken, og vi går i gang med den store festmiddag.

Alt det, jeg prøver, smager helt vidunderligt. Det mest overraskende er, at der ikke bliver mindre af den fine mad. Det, vi spiser, erstattes hele tiden af noget nyt, hvis vi blot ønsker det, så jeg begynder at vælge alt det, som jeg altid gerne har villet spise, og jeg nyder det med stort velbehag. (\*)

Da vi er mætte, strækker vi os på ryggen på den bløde madras af skyer og har en stor følelse af velvære. (\*)

Jeg føler min krop vatagtig og varm, og jeg er helt afslappet, mens blide tanker strømmer gennem mit sind. (\*)

Jeg føler hverken hast eller uro og heller intet begær, som om jeg regner med al den tid, der er til mig.

I denne tilstand af fuldkommenhed og velvære forsøger jeg at tænke på de problemer, jeg havde i dagligdagen, og jeg oplever, at jeg kan behandle dem uden unødvendige spændinger, således at løsningerne forekommer mig lidenskabsløse og klare. (\*)

Efter en tid hører jeg min veninde sige: »Vi må tilbage.«

Jeg rejser mig, og efter at have gået nogle skridt mærker jeg, at jeg står på den rullende trappe. Denne bøjes blidt nedad og trænger gennem skygulvet. Jeg fornemmer et let damplag, mens jeg begynder at stige ned mod jorden.

Jeg nærmer mig taget af bygningen, hvor den rullende trappe går igennem og fortsætter ned.

Jeg bevæger mig ned gennem supermarkedets forskellige etager. Overalt ser jeg folk, der tankefuldt udvælger de ting, de skal købe.

Jeg lukker øjnene og hører en stemme, der siger: »Dengang var der hverken frygt, ængstelse eller begær, for tiden eksisterede ikke.« (\*)

## **VIII. Frem- og tilbageskridt**

I et stærkt oplyst værelse tager jeg nogle skridt og åbner en dør. Jeg går langsomt hen ad en gang. Jeg går ind ad en anden dør til højre og finder en ny gang. Jeg går fremad. En dør til venstre. Jeg går ind og fortsætter fremad. En ny dør til venstre, jeg går ind og fortsætter fremad.

Jeg går langsomt tilbage ad den samme vej, jeg er kommet, indtil jeg kommer til det første værelse. (\*)

Til højre i værelset er der en stor glasdør, hvorigennem man kan se en have. Jeg skyder glasdøren til side. Jeg går ud. På jorden har man gjort et apparat klar, der bærer en ståltråd og holder den udspændt i kort afstand fra jorden. Tråden følger vilkårlige linier. Jeg står op på tråden og går på line.

Først tager jeg et skridt. Så et andet. Jeg bevæger mig ved at følge rette linier og kurver. Jeg gør det uden besvær.

Nu går jeg baglæns den modsatte vej tilbage, indtil jeg når udgangspunktet. (\*)

Jeg står ned fra ståltråden. Jeg kommer tilbage til værelset. Jeg ser et spejl, der passer lige til mig. Jeg går langsomt hen mod det, mens jeg helt logisk ser, at mit spejlbillede kommer hen mod mig. Således fortsætter jeg, indtil jeg støder mod spejlet. Så går jeg baglæns tilbage og ser, hvorledes mit spejlbillede fjerner sig.

Jeg nærmer mig igen, indtil jeg støder mod spejlet, men jeg opdager, at mit spejlbillede trækker sig tilbage og til sidst forsvinder. Jeg ser nu, at mit spejlbillede kommer gående baglæns. Det standser, før det når spejlet, drejer rundt på hælen og kommer hen mod mig.

Jeg går ud i en gårdhave med store fliser. På et centralt sted står en lænestol lige oven på en sort flise. Alle de andre er hvide. De forklarer mig, at sofaen kan bevæge sig i rette linier i alle retninger, men uden at den vendes. Jeg sætter mig til rette i den og siger: »Tre fliser frem.« Så flytter sofaen sig, som jeg har sagt. Fire til højre. To tilbage. To til venstre. En tilbage. To til venstre, og den ender på den sorte flise.

Nu: tre tilbage. En til højre. En tilbage. Fire til højre. Fire frem. Fem til venstre og den når sit mål.

Til sidst: tre til venstre. To tilbage. En frem. To til højre. Tre tilbage. En til højre. Fire frem og ender på den angivne flise.

Jeg rejser mig og går væk fra huset. Jeg står midt på en stor vej. Der er ingen køretøjer. Jeg ser en person, som jeg holder meget af, komme direkte hen imod mig. Personen er kommet så tæt på mig, at vedkommende næsten rører ved mig. (\*)

Nu går vedkommende tilbage og fjerner sig mere og mere, indtil personen forsvinder.

Jeg ser en person nærme sig, som vækker et stort ubehag i mig. Personen er meget tæt ved mig. (\*)

Jeg sidder her. Jeg husker en temmelig vanskelig situation, hvor jeg befinder mig over for andre personer. Jeg fjerner mig fra disse personer. (\*)

Jeg husker en situation, hvor jeg med stor glæde ser mig selv deltage. Jeg fjerner mig fra situationen. (\*)

## ***IX. Minearbejderen***

Der er folk omkring mig. Alle er vi klædt som minearbejdere. Vi venter på, at vareelevatoren skal komme op. Det er meget tidligt. En fin støvregn falder fra den blyfarvede himmel. Jeg aner i det fjerne den sorte silhuet af fabrikken, der er kendetegnet ved sine højevne. Skorstenene udsender ild. Røgen rejser sig i tætte søjler.

I lyden fra maskinernes langsomme og fjerne rytme kan jeg skelne en skarp sirene, der er signalet til arbejds-skift.

Jeg ser elevatoren komme op ganske langsomt, og med en kraftig vibration standser den ud for mine fødder.

Vi går fremad, indtil vi står på metalpladen. Et gitter lukkes i, og vi begynder langsomt at køre ned til lyden af folks mumlende kommentarer.

Lyset i elevatoren lader mig se klippevæggen, der passerer forbi meget tæt ved.

Mens vi kører ned, stiger temperaturen, og luften bliver dårlig.

Vi standser foran et galleri. Størstedelen af passagerene i elevatoren står af. Gitteret lukkes på ny. Vi er fire eller fem minearbejdere tilbage. Vi fortsætter, indtil vi standser foran et andet galleri. Resten af passagerene står af. Jeg bliver alene tilbage og fortsætter med at køre ned.

Til sidst standser metalpladen med et drøn. Jeg skubber gitteret til side og går ind i en svagt oplyst minegang. Jeg hører lyden af elevatoren, der kører op igen.

Foran mig på nogle skinner står tipvognen. Jeg står op i den, starter motoren og bevæger mig langsomt fremad i tunnelen.

Jeg standser vognen der, hvor skinnerne hører op. Jeg står ud og begynder at læsse redskaber af. Jeg tænder lygten i min hjelm.

Jeg hører fjerne ekkoer som fra trykluftshamre og bor... men jeg hører også lyden af en menneskestemme langt borte, der halvkvalt råber. Jeg ved, hvad det betyder! Jeg lader redskaberne ligge og tager nogle reb på skulderen. Jeg river en spidshakke til mig og går beslutsomt frem i tunnelen, der bliver smallere og smallere. Det elektriske lys er blevet tilbage. Jeg har kun lygten i hjelmen til at vise mig vej. Af og til står jeg stille for at høre, hvorfra den jamrende stemme kommer.

Jeg kommer sammenkrøben til enden af tunnelen. Foran mig i den grube, der lige er blevet lavet, ender galleriet.

Klippestykkerne der ligger spredt rundt omkring, siger mig, at loftet er faldet sammen. Mellem klippestykker og knækkede træbjælker løber vand. Gulvet er blevet til en stor mudderpøl, som mine støvler synker ned i.

Jeg flytter ved hjælp af hakken flere sten. På et tidspunkt afdækkes et vandret hul. Mens jeg står og tænker på, hvordan jeg skal komme ind gennem hullet, kan jeg helt tydeligt høre klagelydene..., den indespærrede minearbejder er helt sikkert kun få meter fra mig.

Jeg fører skaftet på hakken ind mellem nogle store sten og binder den ene ende af tovet fast til den, mens jeg binder den anden ende rundt om livet. Jeg justerer tovet med et metalspænde.

Jeg maser mig med stort besvær ind gennem åbningen. Ved at slæbe mig afsted på albuerne bevæger jeg mig ned i den meget stejle gang. I lyset fra hjelmen kan jeg se, at gangen bliver mere

og mere snæver for til sidst at lukkes helt. Den fugtige varme er kvælende og gør vejtrækningen meget vanskelig. (\*)

Mine fødder dækkes af et tykt søle. Langsamt kryber det op ad mine ben og løber klistret ind på brystet. Jeg regner ud, at mit smalle indelukke i løbet af kort tid vil være fyldt med mudder.

Jeg presser på opad, men min ryg støder mod den kraftige klippevæg. Jeg vil tilbage... men det er ikke længere muligt. Den klagende stemme er meget tæt på. (\*)

Jeg skriger af al kraft, gulvet giver efter, og jeg kastes nedad, da det styrter sammen...

Jeg mærker et kraftigt ryk i livet, samtidigt med at jeg pludselig standses i faldet. Jeg hænger ned fra tovet som et absurd mudderpendul.

Jeg er blevet standset i faldet meget tæt ved et tæppebelagt gulv. Nu ser jeg i den meget kraftige belysning en elegant sal, hvor jeg får øje på en slags laboratorium og enorme biblioteker. Men situationens alvor gør, at jeg kun tænker på, hvordan jeg skal slippe ud af den.

Med venstre hånd løsner jeg det stramme tov, og med den anden løsner jeg spændet, der holdt det fast om livet på mig. Så falder jeg blødt ned på tæppet.

»Sikke manerer, min ven! Sikke manerer!« siger en skinger stemme. Jeg drejer rundt på hælen og bliver lamslået.

Foran mig står en lille mand, der måske er tres centimeter høj. Hvis man så bort fra hans ører, der er let spidse, ville man sige, at han var velproportioneret. Han er klædt i glade farver, men helt klart på samme måde som en minearbejder.

Da han byder mig en drink, føler jeg mig latterlig og fortvivlet på samme tid. I alle tilfælde føler jeg mig styrket, da jeg uden at blinke drikker den.

Den lille mand tager begge hænder og fører dem op foran munden som en tragt. Derefter udsender han den klagende lyd, som jeg kun alt for godt kender. Jeg føler en stor vrede vokse frem i mit indre. Jeg spørger ham, hvad den spøg skal gøre godt for, og han svarer, at takket være den, vil min fordøjelse blive bedre i fremtiden(?)

Personen fortsætter med at forklare, at det tov, der strammede i livet og om maven i faldet, har gjort mig godt; det samme har det stykke, jeg kravlede på albuerne gennem gangen. Som afslutning på sin mærkelige forklaring spørger han mig, om sætningen: »De befinder Dem i jordens indvolde« siger mig noget.

Jeg svarer, at det er en måde at sige tingene i overført betydning på, men han svarer, at i dette tilfælde er det en stor sandhed. Så tilføjer han: »De befinder Dem i Deres egne indvolde. Når indvoldene ikke fungerer som de skal, tænker folk på en fordrejet måde. De negative tanker har omvendt en negativ indvirkning på indvoldene. Så i fremtiden skal De være opmærksom på dette. Hvis De ikke er det, begynder jeg at gå, og De vil føle stærke kildefornemmelser og alle former for indre ubehag... Jeg har nogle kolleger, der tager sig af andre dele, som lungerne, hjertet, osv.«

Da han har sagt dette, begynder den lille mand at gå rundt på vægge og loft, samtidigt med at jeg mærker nogle spændinger i maveregionen, leveren og nyrerne. (\*)

Så retter han en vandstråle fra en guldslange mod mig og vasker forsigtigt mudderet af mig. Jeg bliver helt tør med det samme. Jeg lægger mig på en bred sofa og begynder at slappe af. Den lille mand fører rytmisk en lille børste hen over min mave og livet, og får mig til at føle en stor afslapning i disse dele af kroppen. Jeg forstår, at når dårligdomme i mave, lever og nyrer forsvinder, så ændres tanker og følelser. (\*)

Jeg fornemmer nogle vibrationer og opdager, at jeg er på vej op. Jeg er i elevatoren på vej op mod jordens overflade.

Noter

## **A. Til hele værket**

Disse noter og kommentarer er baseret på de notater, forfatteren gjorde til den oprindelige udgave fra 1980 og den reviderede fra 1988. Alt dette materiale har jeg fået på diskette.

Både Forklaringerne i begyndelsen af bogen og mine personlige kommentarer er blevet gennemgået og godkendt af forfatteren.

Med hensyn til den ramme *Vejledte Oplevelser* følger, skal fremhæves:

- 1.- Indgang og skabelse af den rette stemning;
- 2.- Forøgelse af spændingen;
- 3.- Oplevelse af de problematiske psykologiske kerner;
- 4.- Løsning (eller mulige løsninger på de problematiske kerner);
- 5.- Spændingen aftager og
- 6.- En blid udgang, normalt ved at gennemgå de foregående etaper på ny. Dette sidste tillader, at man opnår en slags sammendrag af hele oplevelsen.

Stjernerne(\*) i teksten er ment som tænkepauser, hvor man kan fremkalde sine egne billeder. Således anbefales en langsom gennemlæsning, hvis man virkelig ønsker at gennearbejde materialet.

## **B. Til første del**

### **I. Barnet**

Det billede, gennem hvilket man kommer ind i forlystelsesparken, er inspireret af det første kort i Tarot. Det drejer sig om billedet af en spiller, der altid har været forbundet med omvendelsen af virkeligheden, taskenspilleri og trick. Det er beslægtet med tryllekunsten og åbner et irrationelt spor, der gør det muligt at træde ind i den underfulde dimension, der beforder barndoms minderne.

### **II. Fjenden**

Den »lammelse«, der dominerer en stor del af fortællingen, gør det muligt at genkalde de situationer, hvor mange følelser mister deres ladning, fordi det gør billedets dynamik langsommere. Således kan man skabe en forsonende atmosfære, idet den, der »tilgiver«, er overlegen i forhold til den, der på et andet tidspunkt førte an, dvs. »angriberen«.

### **III. Den store fejltagelse**

Scenen med brandmændene som repræsentanter for og udøvere af retfærdigheden er hentet fra *Fahrenheit 451* af Bradbury. I dette tilfælde bliver billedet behandlet som kontrast til dødsstraffen i form af tørst i ørkenen. Den samme idé gør det muligt at fremkalde den absurde retssag, i hvilken den anklagede i stedet for at rense sig for sin formodede skyld »renser« sin mund med en slurk vand.

Da Dommeren konkluderer: »Det, jeg har sagt, har jeg sagt!« tager han blot Pilatus' ord i sin mund og erindrer om denne anden surrealistiske rettergang.

De Gamle, der personificerer timerne, er inspireret af *Apokalypsen* af Lawrence.

Temaet med de omvendte briller er meget kendt inden for eksperimentel psykologi, og er blevet omtalt af blandt andre Merleau-Ponty i *Adfærdens Struktur*.

### **V. Den ideelle partner**

Billedet med kæmpen er inspireret af *Gargantúa og Pantagruel* af Rabelais. Sangen erindrer om festerne i Baskerlandet og de sange, under hvilke man bærer »kæmper og væsner med store hoveder« rundt.

Det holografiske billede får een til at tænke på projektionerne i *Ud af Barndommen (Childhood's End)* af Clarke.

Hele spørgsmålet om søgen og hentydningen til »se dig ikke tilbage« er baseret på historien om Orfeus og Eurydike i Hades (Underverdenen).

### **VI. Naget**

Handlingen behandles inden for en klassisk baggrund, selv om scenerne i byen får een til at tænke på Venedig eller måske Amsterdam.

Det første kors recitativ er en omskrivning af Orfeus' hymne til Tanatos, der lyder således: »Hør mig, oh Tanatos hvis uindskrænkede imperium når alle dødelige overalt! Af dig afhænger den tid der gives vor alder, som forlænges af dit fravær, og som din tilstedeværelse afslutter. Din evige søvn udsletter masserne, hvis sjæle tiltrækkes af kroppen, som de alle har uanset alder og køn, da ingen kan undgå din magtfulde og destruktive påvirkning.«

Det andet kors recitativ er inspireret af hymnen til Mnemosyne, der lyder således: »Du har magt til at vække den sovende og forbinde hjertet med hovedet, at befri sindet fra tomrummet ved at give det styrke og stimulere det og fjerne mørket fra det indre blik og glemslen.«

Hvad angår dialogen med skyggen, siger denne til sidst: »Farvel for altid! Sankthansormen bebuder allerede morgengryets komme, og dens ubeslutsomme glans begynder at blegne. Farvel, farvel, farvel! Husk mig!« Dette er ordret hentet fra Første akt, fente scene i *Hamlet* af Shakespeare, og der henvises her til faderens skygge, der fortæller prinsen, hvem der forgiftede ham.

Båden, der også er en rustvogn, får os til at tænke på oprindelsen til karneval (carrus navalis). Disse sorte vogne, der sommetider var udsmykket med store østers- eller muslingeskaller og sneglehuse, som kører med ligkisten, og som ofte er dækket med blomster, erindrer om rejsen over havet. Legene med blomster og vand fra de romerske Lupercalier har samme oprindelse. Her drejer det sig om udklædninger og forvandlinger, hvor den dystre Caronte til sidst i fortællingen, hvor han vender tilbage fra de døde, bliver til den unge fører af en speedbåd.

Denne fortælling har et rigt og meget komplekst spil med billeder, hvor hvert enkelt element kan studeres for sig: f.eks. det ubevægelige hav, båden der svæver over vandet, kutten der brænder, korene, cypresserne (der hører hjemme på de græske øer og kirkegårde) osv.

## VII. Livets beskytterinde

Er inspireret af kort nr. 21 fra Tarot. I tarotkortene forekommer det billede, der ligner det fra denne fortælling mest, ikke sådan som i det første spil af Court de Gebelin, eller i Sigøjnernes tarot eller endelig i det ægyptiske pseudo tarot. Vedrørende Anima Mundi (i Tarot kaldet »universet«) er der et meget illustrerende billede i bogen *Utriusque Cosmi Maioris* af Fludd, udgivet i 1617. Også Jung henviser til denne person i *Kønsdriftens Udvikling og Symboler*. I de forskellige religioner finder vi også disse jomfruer fra grotterne. I denne forstand er livets beskytterinde en jomfru fra grotterne med elementer fra den græske hedenske tro, så som blomsterkronen og hjortekiddet der slikker hendes hånd, hvilket bringer minder frem om Artemis eller hendes romerske modstykke Diana. Det ville ikke være svært at udskifte hendes krone med en af stjerner eller at placere hendes fødder på en halvmåne for at kunne fremkalde billedet af en jomfru fra grotterne, men denne tilhører de nyere religioner, der fortrængte hedenskaben.

De omgivelser, hvori handlingen udspilles, er tropiske, og dette understreger det besynderlige ved situationen. Det vand, hovedpersonen drikker, minder om ungdomseleksir. Alle disse elementer sammen tjener samme formål, nemlig at prise en forsoning med kroppen.

## VIII. Redningsaktionen

Den besynderlige undertone, der præger handlingen i denne fortælling, skyldes, at tiden ikke er defineret (»Jeg er ikke sikker på, om det er daggry eller skumring«); at rum sættes over for hinanden (»Jeg ser, at kolossen helt tydeligt står på grænsen mellem to områder; det, jeg kommer fra, der er stenet og dødt, og et andet, der er fuld af vegetation og liv«); at der ikke er mulighed for kontakt med andre personer, eller at der er en atmosfære af babelsk sammenblanding af sprog (»Jeg spørger min sidemand om, hvad det er, der sker. Han ser flygtigt på mig og svarer på et underligt sprog: »Rex voluntas««). Endelig overlades hovedpersonen til ukontrollable kræfter (varme, jordskælv, mærkelige astronomiske fænomener, forurennet vand, krigssituation, en bevæbnet kæmpe, osv.).

Takket være de nævnte ting, kan hovedpersonen, når han forlader denne kaotiske tid-rum situation, tænke på mindre katastrofale aspekter i hans liv og forsøge at skabe et solidt grundlag for fremtiden.

De fire truende skyer bringer ens tanker hen på *Johannes' Åbenbaring* (6,2 til 6,9): »Og jeg så, og se, der var en hvid hest, og han, som red på den, havde en bue; og en sejrskrans blev givet ham, og han drog ud fra sejr til sejr. Og da det brød det andet segl, hørte jeg det andet væsen sige »Kom!« Og en anden hest kom frem, den var ildrød; og han, der red på den, blev der givet magt til at tage freden bort fra jorden, for at menneskene skulle myrde hverandre; og der blev givet ham et stort sværd. Og da det brød det tredje segl, hørte jeg det tredje væsen sige: »Kom!« Og jeg så, og se, en sort hest, og han, som red på den, holdt en vægt i sin hånd. Og det var, som hørte jeg en røst inde blandt de fire væsener sige: »En liter hvede for en denar og tre liter byg for en denar; dog olien og vinen må du ikke skade.« Og da det brød det fjerde segl, hørte jeg det fjerde væsens røst sige: »Kom!« Og jeg så, og se, en gustengul hest, og han, som red på den, bar navnet »Døden«, og Hades var hans følgesvend; og der blev givet dem magt over en fjerdedel af jorden til at dræbe med sværd og sult og sot og ved jordens vilde dyr«.

## IX. De falske forhåbninger

Oplevelsen indledes med stykker fra *Den Guddommelige Komedie* af Dante. Således læser Dante og Virgilio på bjælken over den berømte dør: »Jeg fører ind til staden fuld af jammer, jeg fører ind til evig kval og møje, jeg fører ind til de fortabtes flammer. Retfærdighed bevægede først min høje bygmesters ånd, og de, mig bygged, vare almagt, alkærlighed, alvisdoms øje. Før mig var var ikkun af det skabtes skare det evige til, og jeg skal evig stande: I, som indtræder, lader håbet fare!«

## XI. Rejsen

Boblens hurtige fart erindrer om den fantastiske rejse, der blev beskrevet af Stapledon i *Stjernemageren*. Beskrivelsen af Dopplereffekten, hvor stjernerne på grund af fart ændrer farve, er i Vejledte Oplevelser gengivet i denne sætning: »Jeg føler, at hastigheden øges. De klare stjerner ændrer hele tiden farve, indtil de forsvinder i det totale mørke.«

Her er der en bemærkelsesværdig betragtning: »Som skudt af sted af en stor elastik, stiger vi lodret op. Jeg tror, vi bevæger os i retning mod Beta Hydris eller måske mod NGC 3621 (?).« Vi må ud fra sammenhængen regne med, at boblen stiger lodret op. Hvorfor så disse kosmiske retningsangivelser? Hvis solen på det tidspunkt, der beskrives, er ved at gå ned («Mod afgrunden er det nat; mod sletten flygter de sidste solstråler i et hav af farver»), ville det være nok at vide på hvilken lokaltid hændelsen sker. Når man ved, at denne bog blev skrevet midt i 1980 (det vil sige, den midterste dag er den 30. juni), og at stedet hvor den blev skrevet ligger på 69 grader vestlig længde og 33 grader sydlig bredde, vil lokaltiden være 19 (fire timer bagud i forhold til GMT). Og på det tidspunkt er elevationspunktet 90 grader (det vil sige, det, der var over boblen, og lige op mod hvilket denne bevæger sig), hvilket giver os en himmel, som mellem konstellationen Crux og Corvus og tæt på Antliae, godt kan definere flere himmellegemer. Blandt disse er de mest fremtrædende netop Beta Hydris og NGC 3621. Men forfatteren er ikke helt klar på det punkt, for den første ligger på 125,28' grader azimuth W; 87,35' ascension; 11:52.0 rektascension og 34,23' deklination; mens den anden ligger på 92,08'W; 80,43'; 11:17.3 og 32,52. Hvis vi vil være meget præcise, ville boblen stige lige op mod Beta Hydris (nummer 103.192 i Draper kataloget; magnitude 4,3; spektralklasse B9, variabel og i en afstand af 326 lysår). Derimod ville NGC 3621 (spiralgalakse i en afstand af 16 millioner lysår) være betydeligt længere væk. Jeg mener, at forfatteren tvivler, fordi NGC 3621 er et langt smukkere himmellegeme. Hvorfor ikke vælge at nå den? I betragtning af alle de forunderlige ting, Vejledte Oplevelser byder på, ville en sådan astronomisk frihed ikke blive dårligt modtaget.

Hvad angår genstanden i bevægelse, siges der: »Jeg går fremad, indtil jeg kommer til en flade, i hvis centrum jeg ser en stor bevægelig genstand, der er umulig at fange med blikket, for når man

følger en hvilken som helst linje på dens overflade, vender blikket tilbage til dens centrum. Jeg føler mig svimmel og fjerner blikket.« Uden tvivl minder beskrivelsen om nogle af den moderne geografis topografiske opstillinger, som er blevet udformet i »indadvendende« genstande. Med denne type genstands indadvendende bevægelse skaber forfatteren en forvirrende effekt. Lad os huske på graveringen i træ (trykt på 4 plader) af Moebius De Eschers bånd, for at nærme os den centrale idé: Selv om det er statisk, giver dette værk os en fornemmelse af en paradoksal overflade og en paradoksal opfattelse. Hofstadter forklarer i sin Evindelig og yndefuld spiral: »I grundopfattelsen af sære spiraler er der underforstået en idé om det uendelige, så hvad andet er en spiral end en endelig måde at repræsentere en endeløs proces?« Og det uendelige spiller en stor rolle i billederne af Escher. I disse plejer man at kunne se efterligninger af et bestemt tema, som sammenføjer billederne med hinanden, hvorved de udgør visuelle analogier til Bachs kædesang.« I overensstemmelse med dette ville genstanden fra den vejledte oplevelse være en »spiral i bevægelse«.

## **XII. Festivalen**

I *Himmel og helvede* bemærker Huxley: »For de fleste af os er dagligdagens oplevelser næsten altid monotone og farveløse. Dog oplever nogle tit, og andre en gang imellem, noget ud over det sædvanlige. Man kan sige, at disse oplevelser blandes med dagligdagens og forandrer vores hverdags univers.«

Og synspunktet hos en psykolog, der fordybede sig i denne oplevelse (mediterende, mens en anden person læste den højt), blev følgende: »Jeg så, at jeg kunne komme ind i en tilstand af »åben perception« uden at ty til narkotika eller andre mere eller mindre spaltende fremgangsmåder (jeg tænker på at holde sig vågen; faste; diæt; forceret åndedræt; indespærringer i ubevægelighed og mørke; eksperimentel og religiøs trance osv.). Denne begivenhed repræsenterer for mig et stort fremskridt pga. dens uskadelighed og de muligheder, som den tilbyder udforskeren af de specielle bevidsthedstilstande. Men bortset fra dette, og udfra den faglige praksis, kunne man så ikke regne med de vejledte oplevelser som terapiredskaber? Og selv om det forklares mig, at de ikke er udtænkt med denne hensigt, burde man ikke forspilde en sådan mulighed. Desuden kunne man måske, udfra en socialpsykologisk interesse, orientere et betydeligt antal personer, der tyr til stoffer og alkohol som middel til virkelighedsflugt. Dette er forslag, som jeg fremlægger. Hvad angår mig, så åbner dette stof for et studiefelt, som jeg for blot få timer siden ikke havde taget i betragtning. Måske skyldes det, at denne oplevelse har gjort stærkt indtryk på mig.

## C. Til anden del

### VI. Forklædningerne

Der er talrige elementer som får os til at tænke på *Alice i Eventyrland* og *Bag Spejlet* af Carroll. Lad os erindre udvidelserne og sammentrækningerne i følgende passage: »Godt, jeg spiser det, sagde Alice. Hvis jeg bliver til en kæmpe, kan jeg nå op til nøglen, hvis jeg bliver til en lilleput, kan jeg smutte igennem under døren. På den ene eller anden måde skal jeg nok komme ind i haven, ske hvad der vil!... Hun spiste et lille stykke og spurgte ængsteligt sig selv: Hvordan mon...? og anbragte sin hånd over hovedet for at kunne finde ud af om hun blev længere eller kortere.« Og i et andet fragment finder vi de rumlige omdannelser: »Tænk hvis glasset blev så tyndt som et slør, så vi kunne gå lige igennem det. Kom! Nu er det ved at forvandle sig til en slags tåge. Vi kan sagtens komme igennem...« Også i *Ringenes herre* af Tolkien finder vi forvandlingen af billeder i det magiske spejl, som det forekommer i næsten enhver universel mytologi. Når det gælder forvandlingen fra menneske til dyr, er der en uafbrudt forbindelse fra de allerældste traditioner helt op til Kafkas *Metamorphose*. Der er altså et udbredt kendskab til disse temaer, og dog har oplevelsen en høj grad af originalitet. Vi er af den overbevisning, som i *Phaidros* af Platon, at i virkeligheden søger de bedste skribenter blot for at vække minderne hos dem der allerede ved.

### VII. Skyerne

Dette værk bærer samme navn som den komedie Aristofanes lod opføre i 424 f.Kr. Igen gennem hele oplevelsen fornemmes en glad og spøgefuldst baggrund, en hyldest til hensigten med det græske værk. Stemmen der høres i begyndelsen, sammenføjer i en og samme forklaring skabelsesberetninger fra tre betydningsfulde værker. *Skabelseshymnen* fra Rigvedaen siger til os: »Dengang var der hverken det værende eller det ikke-værende; og dengang fandtes hverken luftens rige, eller det hinsidige himlens rige.« Og passagen »mørket svævede over afgrunden ...« er hentet direkte fra *Første Mosesbog* (Skabelsen 1,2). Og teksten »der var ingen mennesker, og ikke et eneste dyr, der var hverken fugl, fisk, krabbe, træ, sten, hule, kløft, græs eller skov« kommer fra *Popol Vuh* (Rådsbog fra Quiché-indianerne, efter manuskript af Chichicastenango). Og »der var hverken galakser eller atomer« bringer os på højde med nutidens journalistik, idet sætningen omtaler Big Bang-teorien. Og endelig er sætningen »der var heller ikke nogen supermarkeder« det der kunne have været sagt af et barn på fire år. Historien lyder således: »Fortæl mig, Nancy, hvordan var alting før verden begyndte? »Der var ingen far, og ingen mor, replicerede den lille, og dengang var der heller ikke nogen supermarkeder.«

### IX. Minearbejderen

Den lille mand i minen er en gnom, en skikkelse der lever i dybt nede i jorden, og som er meget udbredt i de europæiske eventyr og legender. I denne fortælling bruges gnomen som allegori for impulser fra indvoldene oversat til visuelt billede.